

# **En studie om praktiken på Arcada**

Nadja Korpela

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Turism administration
Identifikationsnummer:	9144
Författare:	Nadja Korpela
Arbetets namn:	En studie om praktiken på Arcada
Handledare (Arcada):	Susanna Fabricius
Uppdragsgivare:	Karriärservicen på Arcada
<p>Sammandrag:</p> <p>Det är stiftat i finsk lag att det i alla yrkeshögskolestudier ingår praktik. Beroende på utbildningsprogram skiljer sig praktikförehavandena kraftigt. På Arcada finns femton valbara utbildningsprogram med praktik. I detta beställningsarbete åt Karriärservicen på Arcada undersöktes praktiken på det sociala området, företagsekonomi, idrott och hälsopromotion samt turism. Syftet med arbetet är att kartlägga hur praktik ordnas på dessa program och varför. Ett delsyfte är att komma på förbättringsförslag. Arbetets teoretiska del förklarar praktikens uppbyggnad på en allmän nivå och redogör för praktikens syfte samt tar upp olika inlärningsmetoder. I den teoretiska delen kartläggs även hur praktiken är uppbyggd på de fyra utbildningsprogrammen som i detta arbete undersöks. Som undersökningsmetod valdes den kvantitativa metoden. Undersökningen gjordes i form av en elektronisk enkät, och skickades den 28 oktober 2010 till samtliga studerande på de utvalda utbildningsprogrammen på Arcada. Enkäten gjordes på basis av arbetets teoretiska referensram och innehöll frågor om praktikens alla skeden, dvs. allt från skaffande av praktikplats till hur praktiken avslutas. Enkäten bestod av såväl slutna alternativ som öppna frågor. Sammanlagt registrerades 151 svar. I resultatredovisningen redogörs varje fråga samt svaren enligt utbildningsprogram. På detta sätt kan man enkelt jämföra de olika utbildningsprogrammets åsikter sinsemellan. Undersökningen visade att studerandena hade ett behov för att uttrycka sina åsikter om ämnet, detta märktes speciellt i de många och långa kommentarerna som ficks i samband med öppna frågor. De centrala ärenden som kräver vidareutveckling visade sig per utbildningsprogram att skilja sig. Det sociala området anser att de borde få ha större inflytande gällande val av praktikplats, samt att samarbete mellan Arcada och praktikplatserna måste förbättras. Företagsekonomerna hade behov av att man skulle knyta ramavtal från Arcadas sida samt organisera praktiken så att man inte behöver praktisera på sommaren. Störst behov av utveckling hade man på idrott och hälsopromotion, där studerandena känner sig vilna med praktikförehavandet. Turismstuderandena ville främst ha mer hjälp med att hitta praktikplats. Förbättringsförslagen hittas i analysen.</p>	
Nyckelord:	Karriärservicen, praktik, Arcada
Sidantal:	59s. + en bilaga
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	9.5.2011

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Tourism administration
Identification number:	9144
Author:	Nadja Korpela
Title:	An investigation about internships at Arcada – University of Applied Sciences
Supervisor (Arcada):	Susanna Fabricius
Commissioned by:	The Career Service at Arcada
<p>Abstract:</p> <p>As stated in the Finnish law internship is a part of the studies in all Universities of Applied Sciences in Finland. The internships at each degree programme differ from each other. At Arcada there is fifteen different degree programmes, all including internship. In this project commissioned by the Career Service at Arcada the internships at the following degree programmes at Arcada were investigated: social services, business administration, sports and health promotion and tourism. The aim with this investigation is to explain how the internships at these four degree programmes are organized and why. Another aim is to come up with ideas on improvements. The theoretical part explains how internships work in general, the purpose of it, the restrictions stated in the law and some learning modules. Additionally it is explained how the internships at the four degree programmes chosen for this investigation are organized. The investigation was made through an electronic survey and it was sent out to all students at the four degree programmes at Arcada in question. The survey was sent out on 28<sup>th</sup> October 2010 and included questions regarding all phases related to internship. Totally 151 answers was received. The answers are sorted due to degree programme in this investigation; that way it is easy to compare the answers and see how they differ due to degree programme. The survey showed that the students at Arcada had a lot of opinions and the long comments written in the open questions give reason to believe, that it was necessary to hear out the students. The opinions on what is well functioning and what could be improved differed at each degree programme. At social service the main thing to develop is to give the students more influence on where they will do their internship. More cooperation between Arcada and the place of internship is required as well. At business administration the main wish was to develop some contacts into the business world and that way help students to find good alternatives on where to make the internship. Business students required that they should not have to do their internship in the summer time. The students at sports and help promotion wished that the whole process of internship would be clarified to them. At the tourism degree program improvement should be done in helping the students to find a place for internship.</p>	
Keywords:	The Career Service, internship, Arcada
Number of pages:	59 pages + one attachment
Language:	Swedish
Date of acceptance:	9.5.2011

# INNEHÅLL

<b>1</b>	<b>INLEDNING.....</b>	<b>7</b>
1.1	FRÅGESTÄLLNING .....	8
1.2	SYFTE .....	8
1.3	AVGRÄNSNING.....	9
1.4	MATERIALBESKRIVNING.....	9
1.5	DEFINITIONER .....	10
<b>2</b>	<b>PRAKTIK PÅ YRKESHÖGSKOLA .....</b>	<b>11</b>
2.1	PRAKTIKFÖRFARANDET I FINLAND .....	11
2.2	LÄROPLANEN SOM STYRMEDEL.....	12
2.3	LAGEN OM PRAKTIK .....	12
2.4	VAL AV PRAKTIKPLATS .....	13
2.5	ARCADA –PRAKTIK .....	14
<b>3</b>	<b>INLÄRNING .....</b>	<b>19</b>
3.1	HANDLEDARENS BETYDELSE FÖR INLÄRNINGEN .....	20
3.2	ARBETSLÄRNINGEN SOM PROCESS .....	21
3.3	INLÄRNINGSDAGBOK OCH UPPGIFTER SOM STÖD FÖR INLÄRNINGEN .....	22
<b>4</b>	<b>METODDISKUSSION .....</b>	<b>23</b>
4.1	VAL AV METOD – KVANTITATIV UNDERSÖKNING .....	23
4.2	GENOMFÖRANDET AV ENKÄTEN .....	24
<b>5</b>	<b>RESULTATREDOVISNING .....</b>	<b>26</b>
5.1	PRAKTIKENS OMFATTNING .....	26
5.2	SÄTT ATT SKAFFA PRAKTIKPLATS .....	28
5.3	INLÄRNING PÅ PRAKTIKEN .....	32
5.4	PRAKTIKPLANENS UPPLEVDA NYTTA ENLIGT STUDERANDE .....	33
5.5	INTRODUKTION PÅ PRAKTIKPLATSERNA.....	36
5.6	ÖNSKEMÅL GÄLLANDE PRAKTIKEN .....	39
5.7	PRAKTIK UTOMLANDS .....	42
5.8	ATT AVSLUTA PRAKTIKEN .....	44
5.9	FRI FEEDBACK .....	47
5.10	FÖRBÄTTRINGSFÖRSLAG OCH ÖNSKEMÅL .....	49
<b>6</b>	<b>DISKUSSION.....</b>	<b>51</b>
<b>7</b>	<b>SLUTORD .....</b>	<b>56</b>

7.1	VALIDITET OCH RELIABILITET .....	57
7.2	ARBETETS BEGRÄNSNINGAR .....	57
7.3	FÖRSLAG TILL VIDARE UNDERSÖKNINGAR .....	57
	<b>KÄLLOR .....</b>	<b>58</b>
	<b>BILAGOR .....</b>	<b>60</b>
	BILAGA 1 .....	60

## Figurer

FIGUR 1. ARBETSINLÄRNINGEN SOM EN PROCESS. ....	22
FIGUR 2. PRAKTIKENS OMFATTNING.....	27
FIGUR 3. PRAKTIKENS LÄNGD .....	28
FIGUR 4. BÄSTA SÄTTET ATT SKAFFA PRAKTIKPLATS PÅ ENLIGT STUDERANDE PÅ DET SOCIALA OMRÅDET .....	29
FIGUR 5. BÄSTA SÄTTET ATT SKAFFA PRAKTIKPLATS PÅ ENLIGT STUDERANDE PÅ FÖRETAGSEKONOMI .....	30
FIGUR 6. BÄSTA SÄTTET ATT SKAFFA PRAKTIKPLATS PÅ ENLIGT STUDERANDE PÅ IDROTT OCH HÄLSOPROMOTION .....	31
FIGUR 7. BÄSTA SÄTTET ATT SKAFFA PRAKTIKPLATS PÅ ENLIGT STUDERANDE PÅ TURISM.....	32
FIGUR 8. STUDERANDENAS FÖRNÖJSAMHET GÄLLANDE INTRODUKTION PÅ PRAKTIKEN.....	37
FIGUR 9. DET SOCIALA OMRÅDETS ÖNSKEMÅL GÄLLANDE PRAKTIK .....	40
FIGUR 10. FÖRETAGSEKONOMERNAS ÖNSKEMÅL GÄLLANDE PRAKTIK .....	41
FIGUR 11. ÖNSKEMÅLEN GÄLLANDE PRAKTIK PÅ IDROTT OCH HÄLSOPROMOTION.....	42
FIGUR 12. STUDERANDENAS ÅSIKTER HURUVIDA DE HAR FÅTT TILLRÄKLIGT MED INFORMATION OM UTLANDSPRAKTIK.....	43
FIGUR 13. DET SOCIALA OMRÅDET TYCKER TILL OM OLIKA SÄTT ATT AVSLUTA PRAKTIKEN PÅ.....	45
FIGUR 14. FÖRETAGSEKONOMERNA TYCKER TILL OM OLIKA SÄTT ATT AVSLUTA PRAKTIKEN PÅ.....	46
FIGUR 15. STUDERANDENA PÅ IDROTT OCH HÄLSOPROMOTION TYCKER TILL OM OLIKA SÄTT ATT AVSLUTA PRAKTIKEN PÅ. ...	47

## Tabeller

TABELL 1. STUDERANDENAS ÅSIKTER OM VAD SOM FRÄMJAR INLÄRNINGEN PÅ PRAKTIKEN.....	33
--	----

## 1 INLEDNING

I yrkeshögskolestudierna ingår det i varje utbildningsprogram en eller flera praktikperioder, där studerande får möjlighet att bekanta sig med arbetslivet konkret. Studerande brukar spendera ett antal veckor på valbar arbetsplats som anknyter till den bransch de studerar, och har då möjlighet att utnyttja och använda sig av de kunskaper de skaffat via utbildningen samt möjlighet att knyta kontakter till arbetslivet och ytterligare utvecklas inom sin bransch via den effektiva inläringen som praktikperioderna innefattar. Olika yrkeshögskolor har olika praxis gällande praktikperioderna; alltifrån hur studeranden väntas skaffa sin praktikplats till hur ofta och hur länge man bör ha praktik. Även utbildningsprogrammet på yrkeshögskolorna påverkar praktiken, vissa utbildningar har strängare lagstiftning gällande praktik och även mängden praktiktillfällen varierar starkt inom de olika utbildningsprogrammen.

På yrkeshögskolan Arcada finns femton valbara utbildningsprogram att studera. Jag har av Karriärservicen på Arcada fått som uppdrag att undersöka praxisen gällande praktiken på fyra av dessa utbildningsprogram. Karriärservicen stöder och hjälper studeranden på Arcada gällande karriärutveckling, till exempel i form av att överlämna genomgången från studier till arbetslivet. Karriärservicen informerar även aktivt om lediga arbets- och praktikplatser till Arcadas studerande, samt informerar om uppdragsgivare för examensarbeten. Karriärservicen fungerar även som vägledare och stöder studerandena i alla frågor som har med arbetslivet att göra.

Uppdraget för detta arbete gavs av Vilma Kettle, chef för Karriärutvecklingen. Karriärutvecklingen är intresserad av en jämförelse av de olika tillvägagångssätten att ordna och sköta praktikperioderna på de olika utbildningsprogrammen inom Arcada.

## 1.1 Frågeställning

Då det gäller praktiken på yrkeshögskolornas olika utbildningsprogram finns det ett antal skillnader. På Arcada har få tidigare undersökningar gjorts gällande vilka metoder och tillvägagångssätt som har visat sig vara lönsamma och funktionliga för praktiken. Det har heller inte gjorts några tidigare undersökningar för att undersöka vad som kunde förbättras enligt studerandena gällande praktikpraxisen, och inga jämförelser mellan de olika utbildningsprogrammets förehavanden har gjorts. Man kan alltså anta, att en jämförelse av de olika utbildningsprogrammets praktikperioder skulle kunna hämta värdefull information gällande studerandenas åsikter om praktiken, och att man skulle kunna utnyttja resultaten till yrkeshögskolan Arcadas fördel. Man kan tänka sig att man med hjälp av resultaten av en sådan undersökning skulle kunna utveckla praktiken så att den på bästa möjliga sätt stöder studeranden i hans/hennes utveckling mot arbetslivet, genom att med resultaten analysera vad som funkar bra inom olika utbildningsprogram praktiker och vad som eventuellt skulle kunna vidareutvecklas.

Om det i undersökningen skulle komma fram något intressant, till exempel en finess som man använder sig av på något visst utbildningsprogram, skulle man kunna utnyttja detta till Arcadas fördel och undersöka om man kunde implementera den på andra utbildningsprogram. Man måste dock komma ihåg, att det finns lagstiftning som styr utformningen av praktiken, och att praktiken inte skulle kunna vara likadan på alla utbildningsprogram inom Arcada, även om man skulle tycka att så var bäst. Hur skulle man alltså kunna dra största möjliga nytta av praktiken och organisera den på bästa sätt? Finns det finesser inom något utbildningsprogram som borde spridas till de övriga?

## 1.2 Syfte

Syftet med arbetet är att kartlägga och undersöka praxisen för praktiken inom olika utbildningsprogram på Arcada. I arbetet kommer det att redogöras för hur de olika praktikererna är uppbyggda, och varför de är uppbyggda som de är. Dessutom kommer vissa jämförelser att göras mellan de olika utbildningsprogrammen, för att kunna belysa skill-

nader och plocka fram vad som fungerar bra. Ett delsyfte är att komma på eventuella förbättringsförslag.

### **1.3 Avgränsning**

Eftersom det är otänkbart att undersöka och kartlägga alla de femton olika utbildningsprogrammets praktik måste arbetet avgränsas. Enligt uppdragsgivarens önskan avgränsas arbetet till en undersökning gällande följande fyra utbildningsprogram på Arcada; det sociala området, företagsekonomi, idrott och hälsopromotion samt turism. Dessa fyra utbildningsprogram valdes på basis av kontraster. Man kan anta att turism och företagsekonomi påminner om varandra som program, samt att det sociala området och idrott och hälsopromotion påminner om varandra, men att kontrasten mellan dessa två olika programpar är stor. Således är de intressanta utbildningsprogram att ställa mot varandra.

Ämnet kommer att undersökas från en studerandes synvinkel i den bemärkelsen att resultatet skulle kunna gagna de studerande.

### **1.4 Materialbeskrivning**

Den teoretiska referensramen kommer att bestå av två olika teorigrupper som har direkt koppling med praktik. Det ena kapitlet kommer att handla om allmän fakta gällande praktik, lagstiftning och praxis och det andra kommer att redogöra för inläring på arbetsplats.

Allmän fakta behövs för att man skall förstå hur praktiksystelet är uppbyggt i Finland, hur praktiken fungerar samt varför praktik finns. I denna del av teorin kommer bland annat statistik, praxis, syfte med praktiken och liknande väsentliga saker att redogöras för. De lagar som påverkar praktiken kommer att presenteras, samt redogöras för, så att läsaren kan förstå vad de handlar om, varför de existerar, samt hur de påverkar.

Inlärningsteorin tas upp för att redogöra på vilket sätt studerande borde lära sig under sin praktik. Inlärningsteorin kommer att berätta vilka förutsättningar det finns för inlärning under en praktikperiod, samt redogöra för hur studerande har möjlighet att lära sig effektivt under praktiken. Senare i arbetet kommer denna teori att ställas mot verkligheten, det kommer alltså att undersökas huruvida inlärning tillämpas på praktikplatser och om studerande förstår inlärningsmomentet som helhet.

## **1.5 Definitioner**

I arbetet kommer begreppen praktikplats, arbetsplats, praktikant, praktikansvarig lärare, handledare, arbetsplatshandledare samt praktikhandledare att användas rikligt. Med praktikplats eller arbetsplats anses det företag som den studerande gör sin praktik på. Praktikant syftar till den studerande som gör praktik. Den praktikansvariga läraren är den studerandes kontaktperson på läroanstalten, som ansvarar för praktiken, och i vissa fall refereras denna person till som handledare. I sådant fall gör sammanhanget det tydligt att det med handledare avses den praktikansvariga läraren och inte handledaren på praktikplatsen. Begreppet handledare kan alltså även syfta till arbetsplatshandledaren eller praktikhandledaren, som är den personen som på praktikplatsen utses som ansvarig över den studerandes inlärning under praktiken.

## **2 PRAKTIK PÅ YRKESHÖGSKOLA**

Praktik är en del av varje utbildningsprogram på yrkeshögskolor i Finland. Syftet med praktik är att initiera den studerande till arbetsuppgifter inom branschen, göra denne förtrogen med dessa, samt att erbjuda möjlighet till tillämpande av de kunskaper och förmågor som den studerande har. (Statsrådets förordning om yrkeshögskolor 353/7§)

Praktikens innehåll, mål och förverkligande varierar enligt yrkeshögskola och utbildningsprogram. Praktiken byggs upp på basis av läroplaner. Läroplanerna innehåller riktgivande mål med praktiken, och är skriven så att den följer studierna och den valda branschen. Utöver detta gör varje studerande en personlig plan för hur han/hon på bästa sätt kommer att utvecklas på sin praktik. (Ignatius et al. 2007)

Inläring på arbetsplatsen är en del av studiegången, och den händer i samband med praktik. I bästa fall kan praktiken leda till utbildning inom branschens arbetsliv samt innovativt nyskapande hos individen, i form av färdigheter att tänka, arbetsorganiseringsförmåga, ökade kunskaper av grupparbete, flexibilitet och anpassning till förväntningar, inlärningsfärdigheter samt förmågan att bedöma det egna kunnandet och verksamheten samt utvecklingen av den. (Mykrä 2007:9) Praktikens stora betydelse kan förstås då undersökningar visat att 75-80 % av den kunskap och färdigheter man på arbetsplatsen behöver kommer genom inläring i arbetet, dvs. genom praktiska övningar istället för teoretiska studier (Helakorpi & Olkinuora 1997:93).

### **2.1 Praktikförfarandet i Finland**

Praktikens omfattningsgrad bestäms genom en årlig uppmaning till yrkeshögskolorna i Finland av undervisningsministeriet i samband med bekräftandet av utbildningsprogrammen. Antalet studiepoäng för praktik ligger vanligtvis mellan 30 och 120 studiepoäng, beroende på utbildningsprogram och läroanstalt. I regel är det hälsovårdarna som har den längsta praktiken (~85-120sp) medan till exempel ingenjörer, byggnadsmästare,

och restonomer har kortast praktik (~30sp). Praktiken i procent utgör 11-44 % av den totala utbildningen, beroende på utbildningsprogram. Kostnader för yrkeshögskolan i procent utgör praktiken ändå totalt endast ca 4 %. Under senare tid har man i Finland genom olika projekt starkt betonat behovet av samarbete mellan den praktikansvariga läraren på yrkeshögskolan och praktikhandledaren. (Jokinen et al. 2009:83 ff., Praktik-utvecklingsprojektet 2006:10)

## **2.2 Läroplanen som styrmedel**

Praktiken sammanbinder tre olika parter. Dessa parter är läroanstalten (yrkeshögskolan), den studerande samt arbetsplatshandledaren. För att praktiken ska bli så givande som möjligt är samarbetet mellan dessa tre parter viktigt. Det är meningen att praktiken ska bringa nytta för alla parter, och därför bör dessa samarbeta i frågor som rör planering, genomförande och bedömning. (Mykrä 2007:6)

Samarbetet styrs med hjälp av en läroplan. En läroplan är ett officiellt och offentligt dokument, som syftar till att ge information gällande utbildningens uppbyggnad, mål, innehåll och utvärdering. På basis av läroplanen kan arbetsplatshandledaren och den studerande vidareutveckla målen med praktiken; arbetsplatshandledaren kan bekanta sig med vad den studerandes utbildning går ut på och sedan tillsammans med den studerande bygga upp mål och visioner för praktiken som stöder den studerandes utbildning. Den läroplan som fastställs i yrkeshögskolan är allmän för hela utbildningsprogrammet, medan den läroplan som den studerande själv skall skriva inför praktiken är specificerad och personlig; den stöder den studerandes utveckling mot specifika mål och hjälper honom/henne att komma närmare sina personliga mål med hjälp av en inriktad praktik. (Mykrä 2007:8 f.)

## **2.3 Lagen om praktik**

Yrkeshögskoleutbildningen kan i grova drag kategoriseras i två olika delar, basstudier samt yrkesstudier. Syftet med basstudierna är att förmedla kunskap på en allmän nivå i

bred skala åt studerande med betoning på branschens position och betydelse för samhället, näringslivet samt internationellt. Allmän teorigrund, kommunikation och språkkunskaper är väsentliga. (Ranta 2001:78 f.)

Syftet med yrkesstudierna är att initiera studeranden i de centrala problemområden och applikationerna som finns inom branschen samt att erbjuda lösningsmodeller så att studerande klarar av självständigt arbete inom sakkunniguppgifter, utveckling samt arbete som företagare inom branschen. För att få praktiska kunskaper finns det lagstadgad praktik, vars syfte är att initiera studeranden till praktiska arbetsuppgifter inom branschen genom handledning, faktisk problemlösning samt användandet av de egna färdigheterna och kunskaperna. Lagen tar alltså ställning till handledningen, och praktiken är alltid handledd på yrkeshögskolor. (Ranta 2001:78 f.) I lagen definieras det även att rikligt samarbete med arbetslivet från början har varit syftet med yrkeshögskoleutbildning, till skillnad från utbildningen på universitet, som tillsammans med yrkeshögskolorna bildar högskoleväsendet (Jokinen et al. 2009:45) Praktiken påverkas av Europeiska gemenskapens lagstiftning, och sjukskötar- och barnmorskeutbildningens praktik dessutom av internationella avtal (Praktikutvecklingsprojektet 2006:9).

I yrkeshögskoleförordningen finns det även bestämmelser om tillgodoräknande av tidigare arbetserfarenheter. I Statsrådets förordning 352/2003 § 14 bestäms det att "Yrkeshögskolan bör ombesörja att studeranden får på i examensföreskrifterna fastställda grunder räkna till godo motsvarande studier som har avlagts i annan inhemsk eller utländsk högskola eller läroanstalt samt ersätta till examen hörande studier och praktik med andra studier på samma nivå eller motsvarande praktik eller erfarenhet." Detta betyder att studerande kan kompensera praktiken med tidigare arbetserfarenheter om arbetsuppgifterna fyller kriterierna för praktik. (Praktikutvecklingsprojektet 2006:10)

## **2.4 Val av praktikplats**

Samarbetet mellan de tre intressenterna, dvs. den studerande, läroanstalten samt praktikplatsen, kan inledas genom den studerandes intresse för praktikplatsen och kontakttä-

gande. Ofta är det dock så, att läroanstalten har s.k. ramavtal, dvs. fortgående kontrakt med olika branscher och företag, var via praktikplatser kan sökas. Detta innefattar att man på praktikplatsen på förhand har funderat på behov av praktikanter, vilken nytta de tillbringar företaget samt hurdana resurser man har att handleda praktikanter. (Mykrä 2007:7 f.)

Praktik kan göras på företag, offentliga samfund (t.ex. staten och kommunerna) samt på andra sammanslutningar (föreningar och organisationer). Praktikplatsen har dubbla verkan; för den studerande bildar den inlärningsmiljön under praktiktiden och för arbetsplatsen kan praktiken ses som ett sätt att försäkra tillgången på kunnig arbetskraft. (Praktikutvecklingsprojektet 2006)

## **2.5 Arcada –praktik**

I yrkeshögskolan Arcadas olika utbildningsprogram ingår det praktik i varje. Praktiken skiljer sig mellan de olika utbildningsprogrammen och orsaken till detta är de olika utbildningsprogrammets skillnader. Eftersom de olika utbildningsprogrammen har byggts upp på olika sätt och ställer olika sorters krav på de studerande har man valt att bygga upp praktiken individuellt per utbildning. Skillnader i praktikförfarandet gäller bland annat omfattning, tidpunkt, handledning, bedömning samt huruvida praktiken är avlönad eller inte. (Ahonen et al. 2003:2)

### **Det sociala området**

Inom utbildningsprogrammet för det sociala området avlägger de studerande praktik vid fyra tillfällen under skolgången. Praktiken fördelar sig 6v. + 6v. + 6v. + 12v., vilket sammanlagt är värt 30 studiepoäng. Detta är omräknat till tid är 20 veckors heltidsarbete enligt branschens kollektivavtal. (Ahonen et al 2003:8)

Under de två första studieåren avläggs praktik inom barnvården samt äldre- och handikappsomsorgen. Under det tredje året väljer den studerande en mera inriktad praktikplats, som stöder det personliga intresset och utvecklingsinriktningen. (Utbildningsprogrammet inom det sociala området 2010)

Praktikhandledaren från skolan beaktar den enskilda studerandes målsättningar med utbildningen och dennes önskemål av praktikplats, och väljer sedan praktikplats åt den studerande. Studerande har inte möjlighet att få lön för sin praktikplats, däremot betalas ett arvode åt praktikplatsen av skolan. Eventuella kostnader som kan uppstå, t.ex. resekostnader, står den studerande själv för. De som praktiserar utomlands kan beviljas stöd av den internationella studiebyrån. (Ahonen et al. 2003:8)

På praktikplatsen följer en handledare med den studerandes arbete, och den praktikantansvariga läraren besöker den studerande en eller två gånger på praktikplatsen, beroende på praktikens längd. Praktiken utvärderas av såväl den studerande som av praktikhandledaren genom en färdig blankett. Läraren närvarar vid utvärderingen. Utöver detta lämnar den studerande in en praktikrapport efter avslutad praktik. Praktiken utvärderas även i grupp; efter avslutad praktikperiod samlas hela undervisningsgruppen och diskuterar och utvärderar praktiken. Den studerande erhåller vitsordet godkänd eller underkänd efter avlagd praktik. (Ahonen et al 2003:8)

## **Företagsekonomi**

Inom utbildningsprogrammet företagsekonomi avlägger de studerande praktik vid två tillfällen. Den första delen, som varar under en studieperiod, handlar om allmänt inriktad praktik och den andra praktiken, som även den varar en studieperiod, handlar om fokusering på den studerandes valda specialisering. Inom utbildningsprogrammet företagsekonomi kan de studerande välja mellan att avlägga sin praktik i Finland eller utomlands, på företag såsom bank- och försäkringsbolag, transportföretag och redovisnings- samt reklambyråer. (Utbildningsprogrammet i företagsekonomi 2010)

För praktiken erhåller den studerande sammanlagt från de båda praktiktillfällen 30 studiepoäng. Omräknat i tid motsvarar detta 20 veckors heltidsarbete enligt branschens kollektivavtal. Den studerande skaffar huvudsakligen själv sin praktikplats, som sedan bör godkännas av praktikhandledaren. Praktiken kan vara såväl avlönad som oavlönad, beroende på avtalet mellan den studerande och praktikarbetsplatsen. Eventuella kostnader som kan uppstå, t.ex. resekostnader, står den studerande själv för. De som praktiserar utomlands kan beviljas stöd av den internationella studiebyrån. (Ahonen et al. 2003:3 f.)

Den första praktikperioden infaller under det första studieåret och är en s.k. baspraktik, där den studerande skaffar sig grundläggande kunskaper. Den inriktade praktiken, som sker efter att den studerande har valt inriktning i branschen, bör stöda den personliga utvecklingen och inriktningen. Syftet med praktiken är fördjupad företagsekonomisk kunskap samt inlärande av självständigt arbete. På praktikplatsen ges den studerande en handledare, som är ansvarig för inläringen, utdelning av arbetsuppgifter samt givande av instruktioner och information. Som avslutning på praktiken lämnar den studerande in en praktikrapport till den praktikansvariga läraren, där uppgifter om företaget, arbetsuppgifterna, kartläggning över vad man lärt sig samt bedömning av huruvida praktiken har stött den personliga yrkesutvecklingen redogörs för. Den studerande lämnar i samband med praktikrapporten även in ett arbetsintyg. Utvärderingen för praktiken sker genom erhållet vitsord godkänd eller underkänd. (Ahonen et al. 2003:3 f.)

## **Idrott och hälsopromotion**

Inom utbildningen idrott och hälsopromotion avlägger studerandena minst fyra praktiker, dessutom har de möjlighet till en frivillig fördjupad praktik. Praktik ett och två ger 5 studiepoäng var och vid den första praktiken ska man arbeta med barn under skolåldern, medan praktik två fokuserar på barn och ungdomar i åldern 7-18 år. (Taskinen 2011)

Praktik tre är värt 10 studiepoäng, och byggs upp enligt följande: 4 sp för vuxenpraktik, 3 sp för arbete med seniorer och 3 sp för arbete med specialgrupper, t.ex. rehabilitering av skadade. Praktik fyra är värt 10 studiepoäng och baserar sig på administration. Den sista, fördjupande praktiken, baserar sig på studerandens eget intresse, man får alltså jobba på en sådan arbetsplats som ligger i ens personliga intresse. Den fördjupande praktiken är värt 5 studiepoäng. Allt som allt måste studerandena ha minst 30 sp praktik, med möjlighet till 35. (Taskinen 2011)

Val av praktikplats beror på vilken praktik den studerande gör. Typiska arbetsplatser är idrottsverk, rehabiliteringscenter, privata gym, välfärdscenter, idrottsförbund, eftermiddagsklubbar osv. Studerande kan såväl jobba i kundkontakt som på den administrativa sidan. Såväl praktik i Finland som utomlands är möjligt. De som praktiserar utomlands kan beviljas stöd av den internationella studiebyrån. Praktiken kan vara såväl avlönad som oavlönad. (Taskinen 2011)

Den studerande beviljas en handledare från Arcada inför praktiken. Det finns inte någon särskild praktikansvarig lärare inom utbildningsprogrammet, istället väljs handledare enligt praktikplatsens verksamhet. Handledaren besöker praktikanten minst en gång under praktikens lopp. Praktiken avslutas med att studeranden lämnar in en praktikrapport. Praktiken bedöms med vitsordet underkänd/godkänd. (Taskinen 2011)

## **Turism**

Inom utbildningsprogrammet turism avlägger de studerande praktik vid två tillfällen. Den första praktiken görs under det första läsårets sista period, och den andra praktiken vid samma tidpunkt under det tredje studieåret. Studerande kan välja sin praktikplats vid ett lämpligt företag inom turismbranschen, såsom flygbolag, hotell, restauranger, rederier, turistbyråer eller övriga branschrelaterade företag. Praktiken kan avläggas såväl i Finland som utomlands. (Utbildningsprogrammet för turism 2010)

För praktiken erhåller den studerande sammanlagt från de båda praktiktillfällen 30 studiepoäng. Omräknat i tid motsvarar detta 20 veckors heltidsarbete enligt branschens

kollektivavtal. Praktiken kan vara såväl avlönad som oavlönad, beroende på vad den studerande tillsammans med praktikplatsen beslutar om. Eventuella kostnader, såsom resor till och från praktikplatsen, står den studerande själv för. De som praktiserar utomlands kan beviljas stöd av den internationella studiebyrån. (Ahonen et al. 2003:4 f.)

På praktikplatsen ges den studerande en handledare, som är ansvarig för inläringen, utdelning av arbetsuppgifter samt givande av instruktioner och information. Även från Arcadas sida får den studerande en handledare. Den handledande läraren besöker praktikanten på arbetsplatsen, men meningen med praktiken är delvis att den studerande själv ansvarar för sitt arbete och an/hon bör därför agera självständigt under praktiken. Då praktiken når sitt slut ska den studerande lämna in en praktikrapport, senast en månad efter praktikens slut, där uppgifter om företaget och arbetsuppgifterna framgår. Den studerande ska även bedöma sina insatser samt redogöra för huruvida praktiken stödde den karriärmässiga utvecklingen. Praktiken bedöms som helhet med vitsordet underkänd eller godkänd. (Ahonen et al. 2003:4 f.)

### 3 INLÄRNING

Inläring är något som sker genom individens personliga intresse och erfarenheter. Inläring sker dessutom via fritt val, och beroende på hur man uppfattar kontexten i det innehåll som man skall lära sig byggs kunskap upp i individen. Ett rekommenderbart sätt enligt Bergman & Törnvall är holistisk inläring. Den holistiska inläringen bygger på att individen lär sig uppfatta sammanhanget som helhet samt meningen med det inlärd. I denna modell värderas fakta och detaljer lägre. (Bergman & Törnvall 1992:23)

Eftersom inläring borde ske genom en utveckling av det konkreta och bekanta mot det abstrakta är det viktigt att den studerande besitter kunskap förrän praktiken. Inläringen under praktiken handlar om att lösa verkliga problem, vilket bidrar till kunskapsintresse och reflektion. I bakhuvudet måste det dock finnas teoretiska kunskaper som bas. Detta är grundkärnan för praktisk inläring. (Bergman & Törnvall 1992:27)

För att inläringen ska bli så effektiv som möjligt hävdar Helakorpi & Olkinuora (1997:95) att inläring bör ske i naturlig miljö, dvs. på en plats där det arbete som man håller på att lära sig dagligen sker. Orsaken är att man behöver få vara i växelverkan med personer som är experter samt att den sociala aspekten är oersättlig. Denna form av inläring kallas kognitiv och bygger på inläring i realistisk kontext. Att få befinna sig på arbetsplatsen motiverar den studerande och hjälper denna att förstå vitsen med inläring samt hur man bör använda sig av sina kunskaper. Genom modeller, tillrådning, handlett arbetet och tillbakadragande kan man skapa en sådan inläringssmiljö som tillåter den studerande att agera enligt de färdigheter man har. I ett nötskal kan man säga att kontrollen av inläring förflyttar sig från handledaren på arbetsplatsen till den studerande. Denna form av inläring leder till aktivt sökande av kunskap och information. Den kognitiva inläringen är således motsatsen till den traditionella formen av inläring som ges på läroanstalten och studerande har vanligtvis möjlighet till kognitiv inläring endast under sin praktik. (Helakorpi & Olkinuora)

### 3.1 Handledarens betydelse för inläringen

Då det gäller inläring på praktikplatsen har praktikhandledaren ett stort ansvar. Denna måste beakta den studerandes kunskapsnivå och handla därefter. Det betyder att handledaren måste reda ut på vilken kunskapsnivå den studerande befinner sig. En studerande som nyligen inlett sina studier är troligtvis en *novis*, dvs. en person som kan följa anvisningar och instruktioner men knappast ännu handla på eget initiativ, medan en studerande som kommit längre med sina studier redan bör ha valt inriktningssalternativ och bör få praktisera mer självständigt. Det är handledarens ansvar att identifiera på vilken nivå den studerande befinner sig och på basis av det fungera som en instruerare, rådgivare, förebild, stödjure, osv. (Mykrä 2007:9 ff.)

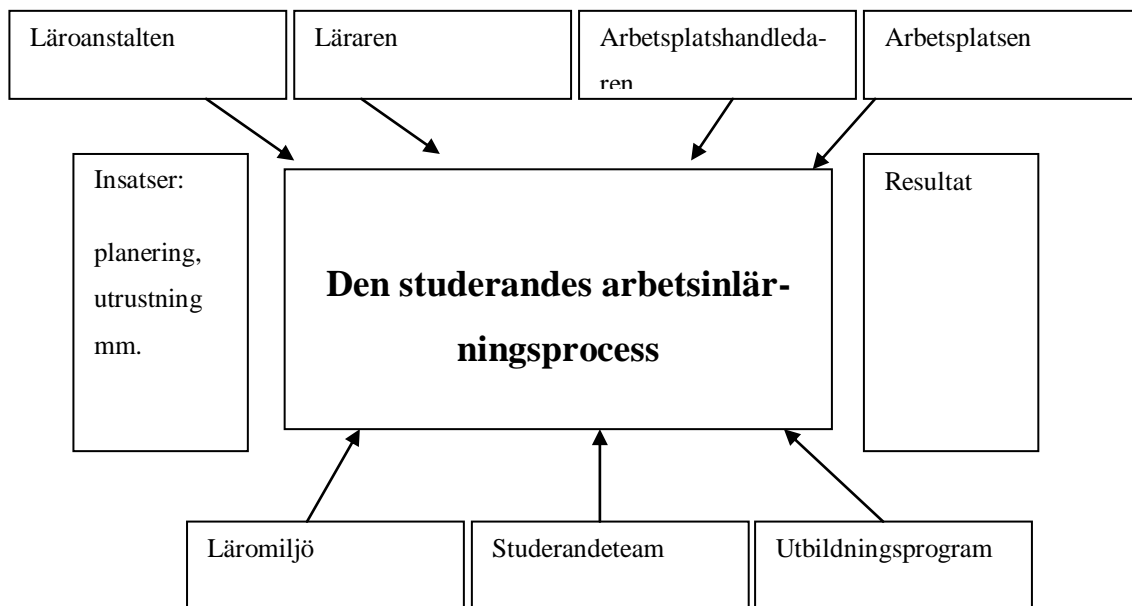
Handledaren går vanligtvis igenom fem olika faser under sin tid som handledare. Ansvaret börjar före praktiktiden, och handlar då om att godkänna praktikanten och utse handledare officiellt. I början av praktiken blir det handledarens roll att ansvara för introduktion, vilket är föreskrivet i arbetarskyddslagen. Introduktionen kan vara fortgående under hela praktiktiden, eller avkortas till början av den. Under introduktionen bör handledaren hjälpa den studerande att bekanta sig med arbetsplatsen, reglerna, arbetsuppgifterna samt kollegorna. Under själva praktiken har handledaren ett fortlöpande ansvar som handledare av arbetet samt ansvar om att ge respons och feedback. I slutet av praktiken ska handledaren utvärdera den studerande och efter praktiken helst även be den studerande att utvärdera handledaren samt verksamheten under praktiken. (Mykrä 2007:14- f.)

Ur den studerandes synvinkel brukar praktikens början relateras med nervositet och hjälplöshet. Då är det handledarens uppgift att skapa trygghet och visa att man litar på den studerandes färdigheter och förmåga att lära sig arbetet. Då handledaren lyckas med detta brukar det leda till att den studerande får tillbaka sitt självförtroende, och trots att han/hon gör många fel upplever han/hon själv att praktiken går bra. I denna fas är handledarens roll viktigt, man får inte tappa tålamodet utan bör handleda grundläggande i ordets direkta betydelse. Småningom får den studerande en insikt om praktikens helhet

och inser sina brister samt vad man lärt sig. Då är det viktigt att handledaren kommer med kritik som praktikanten kan bearbeta och utvecklas av. Slutligen lär sig den studerande att förstå sin situation och behärska sitt beteende och man får en mer objektiv syn på sig själv och kan ta större ansvar för sitt arbetande. I takt med detta minskar även handledarens ansvar. (Bergman & Törnvall 1992:45)

### 3.2 Arbetsinläringen som process

Inläringen under praktiken kan beskrivas som en process, vars händelseförlopp baserar sig på ett flertal olika komponenter. I figur 1 ges en helhetsuppfattning över alla de komponenter som kan antas påverka inläringen på arbetsplatsen. (Jokinen et al. 2009:13)



Figur 1. Arbetsinläringen som en process.

### **3.3 Inlärningsdagbok och uppgifter som stöd för inläringen**

I en inlärningsdagbok skriver den studerande ner sina erfarenheter och upplevelser. Inlärningsdagboken bidrar till att hitta starka och svaga moment gällande inläringen, den fungerar som ett instrument för yrkesinriktad utveckling och fungerar som stöd för utvärdering och registrering av idéer. Dagboken hjälper den studerande att utvecklas enligt den uppställda läroplanen och i efterhand kan den studerande upptäcka hur han/hon har utvecklats med hjälp av dagboken. Dagboken har fört med sig mycket positivt, man har bland annat lyckats främja studerandes självstyrningsegenskaper och självvärdering. Dagboken har bidragit till att studerande reflekterar över den inläring som har skett och den har även fungerat uppmuntrande och motiverande i och med att de studerande som skrivit dagbok har kunnat följa med sin egen utveckling och sina framsteg. (Praktikutvecklingsprojektet 2006:14)

Skriftliga inlärningsuppgifter är den praktikansvariga lärarens effektivaste sätt att handleda praktiken innehållsmässigt. Inlärningsuppgifterna bör sammankoppla de teoretiska studierna, arbetsgemenskapen och samarbetet samt praktikuppgifterna. På detta vis kan den studerande strukturera praktikens inläring som helhet och göra den nödvändiga kopplingen mellan studierna och arbetslivet. (Praktikutvecklingsprojektet 2006:14)

## 4 METODDISKUSSION

Med hjälp av en metod kan man lösa problem eller ta fram ny kunskap. I stora drag kan metoder delas in i två huvudkategorier, kvantitativa och kvalitativa metoder. Dessa baserar sig på antingen mjukdata eller hårddata. Kvalitativa metoder används ofta vid problemlösning och då man behöver förstå ett fenomen grundligt eller ett visst beteendemönster på djupet. Kvantitativa metoder innebär mer strukturerade forskningsmetoder och forskaren styr undersökningen i högre grad, t.ex. genom en enkät där svarsalternativen är färdiga och respondenten måste hålla sig till de givna alternativen. (Holme & Solvang 1991:12-13) Exempel på kvalitativa metoder är observationer och ostrukturerade intervjuer. Exempel på kvantitativa metoder är standardiserade intervjuer och enkäter med frågeformulär. (Halvorsen 1992:83-85)

Observationer används vanligen då forskaren behöver studera ett fenomen i dess naturliga sammanhang. Typiska exempel är observationer av lekande barn eller främmande kulturer. Observationerna kan vara öppna eller dolda. Ostrukturerade intervjuer påminner om samtal och intervjuaren styr diskussionen så lite som möjligt. Frågorna är inte färdigt iordningsställda, intervjun ”lever” och intervjuaren bestämmer frågorna på basis av respondentens svar. De vanligaste kvantitativa metoderna är olika typer av frågetekniker. Det gemensamma för alla kvantitativa metoder är att de är riktgivande, alla får samma frågor och svarsmöjligheter. Således ligger utmaningen i formuleringen av frågorna. Om man använder sig av enkäter kan man ha både öppna och fasta frågor. Öppna frågor ger respondenten möjlighet att fritt berätta sina åsikter gällande frågan. (Halvorsen 1992:87)

### 4.1 Val av metod – kvantitativ undersökning

Metoden som används i detta arbete är kvantitativ undersökning. Undersökningen görs som en webbenkät och skickas ut till respondenternas e-post. Metoden valdes för att kunna samla in en stor mängd data. Metoden lämpar sig väl eftersom syftet är att från en mångsidig vinkel samla in åsikter. Vidare är det i detta arbete nödvändigt att bygga upp

modeller och redovisa siffror, för att underlätta jämförelsen mellan de olika utbildningsprogrammen. Detta möjliggörs med hjälp av den kvantitativa metoden.

## 4.2 Genomförandet av enkäten

Enkäten var först tänkt att göras i pappersform. Då skulle en enkät ha byggts upp i SPSS och delats ut åt respondenterna i Arcada. Iden slopades på grund av praktiska skäl. En elektronisk enkät binder ingen till tid eller plats, och man kan således anta att svarsprocenten blir högre. Enkäten gjordes i programmet ZEF och skickades därefter ut till samtliga studeranden på de fyra utbildningsprogram på Arcada som undersöks i detta arbete.

Enkäten var uppdelad i olika kategorier för att helheten skulle bli logisk och enkäten så lätt som möjlig för respondenterna att delta i. Kategorierna, eller frågegrupperna, var *praktikens omfattning, sätt att skaffa praktikplats, faktorer som främjar inläringen på praktiken, verksamheten på praktikplatsen, information och önskemål, att avsluta praktiken, åsikter och förslag* samt slutligen *kontaktuppgifter* för de som valde att delta i lotteriet. (Se bilaga 1)

Enkäten skickades den 28 oktober 2010 via e-post. E-postmeddelandet beskrev undersökningens syfte och förklarade hur man deltar. I e-postmeddelandet fanns en länk till enkäten. Varje utbildningsprogram hade sin individuella länk, så att svaren automatiskt delades in i fyra olika grupper beroende på utbildningsprogram. Således kunde alla delta anonymt. Inom en vecka hade 100 personer besvarat enkäten. Det var då dags för en svarsuppsmaning, och den 3 november skickades ett nytt e-postmeddelande ut där respondenterna ombads svara om de ännu inte gjort det. Efter ungefär en vecka hade 51 nya svar kommit och sammanlagt var respondenterna nu 151. Undersökningen var öppen några veckor ännu, men inga fler svar kom. Ingen tredje svarsuppsmaning skickades ut, eftersom svarsantalet gott räckte till. Ett sista e-postmeddelande skickades ut, där respondenterna tackades för medverkan. Som morot för att få så många som möjligt att

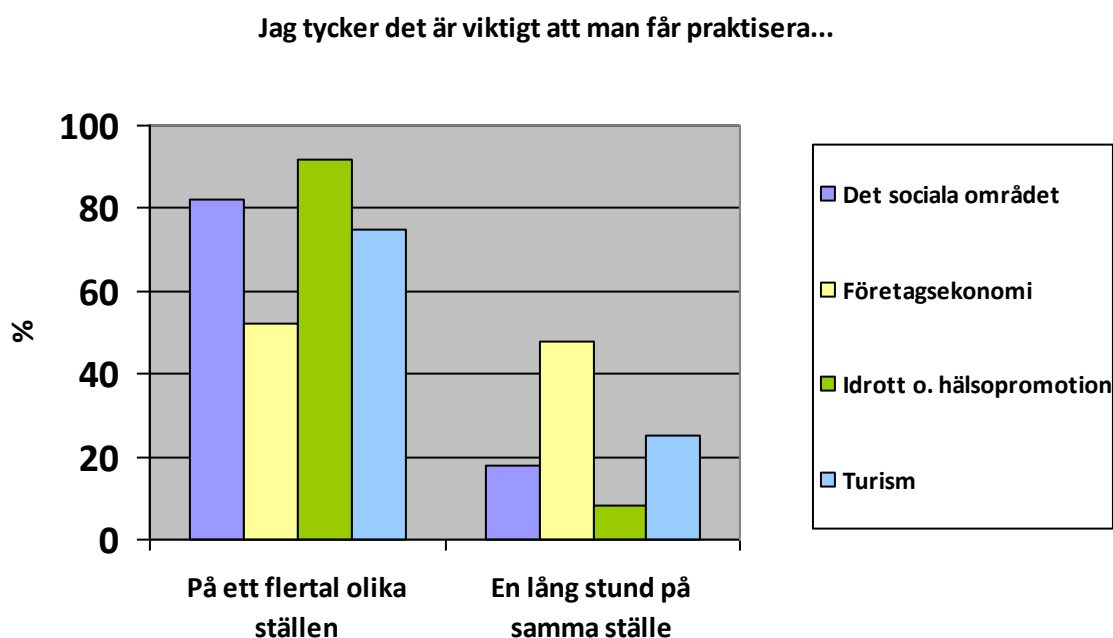
svara lottades 3 stycken 2 Gigas usb-minnen ut. Det var Karriärservicen som skänkte minnesstickorna.

## 5 RESULTATREDOVISNING

I följande kapitel kommer undersökningens resultat att redovisas för. Resultaten kommer att presenteras gruppvis, och varje utbildningsprogramms åsikter framställs skilt för sig, för att senare i analysen kunna ställas mot varandra.

### 5.1 Praktikens omfattning

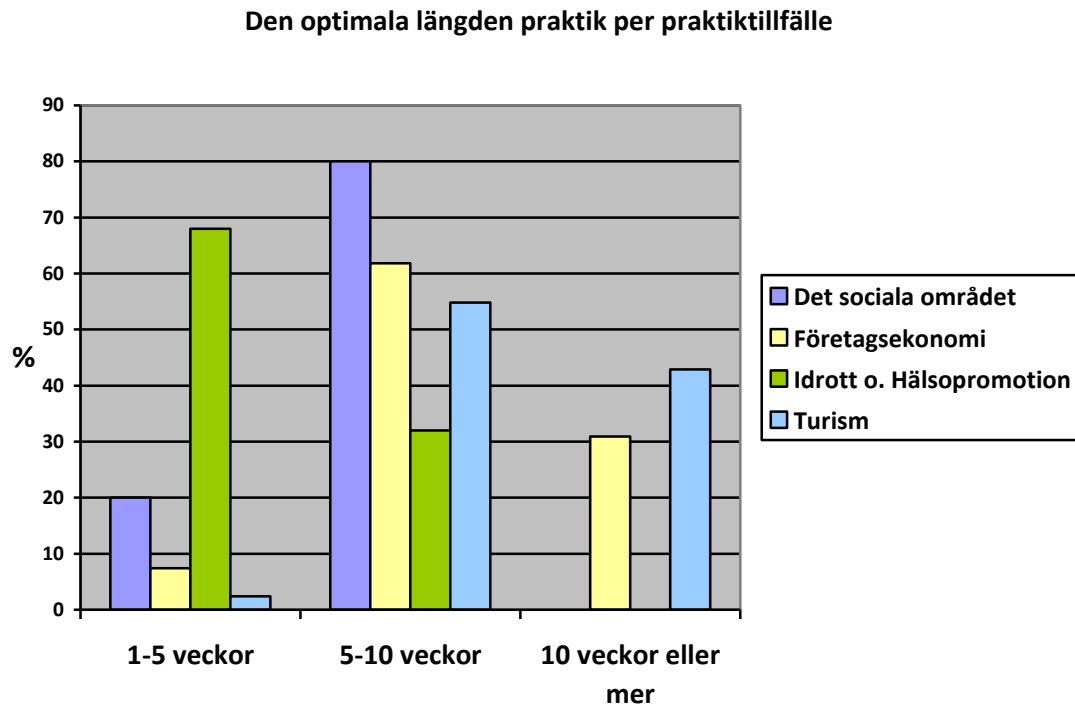
Följande figurer presenterar studerandes åsikter gällande praktikens omfattning.



Figur2. Praktikens omfattning

En klar majoritet bland alla utbildningsprogram tycker att det är viktigare att man får praktisera på många olika ställen istället för att praktisera en lång stund på samma ställe. Endast studerandena på företagsekonomi fördelar sig mycket jämt mellan dessa båda alternativ, då 52 % av respondenterna föredrar att praktisera på ett flertal olika ställen och 48 % föredrar att få praktisera en lång stund på samma ställe. Viktigast att få prakti-

sera på många olika ställen är det för idrott och hälsopromotion – studerandena, där 92 % föredrar praktik på ett flertal olika ställen, medan 8 % tycker att det är viktigt att få praktisera en lång stund på samma ställe.

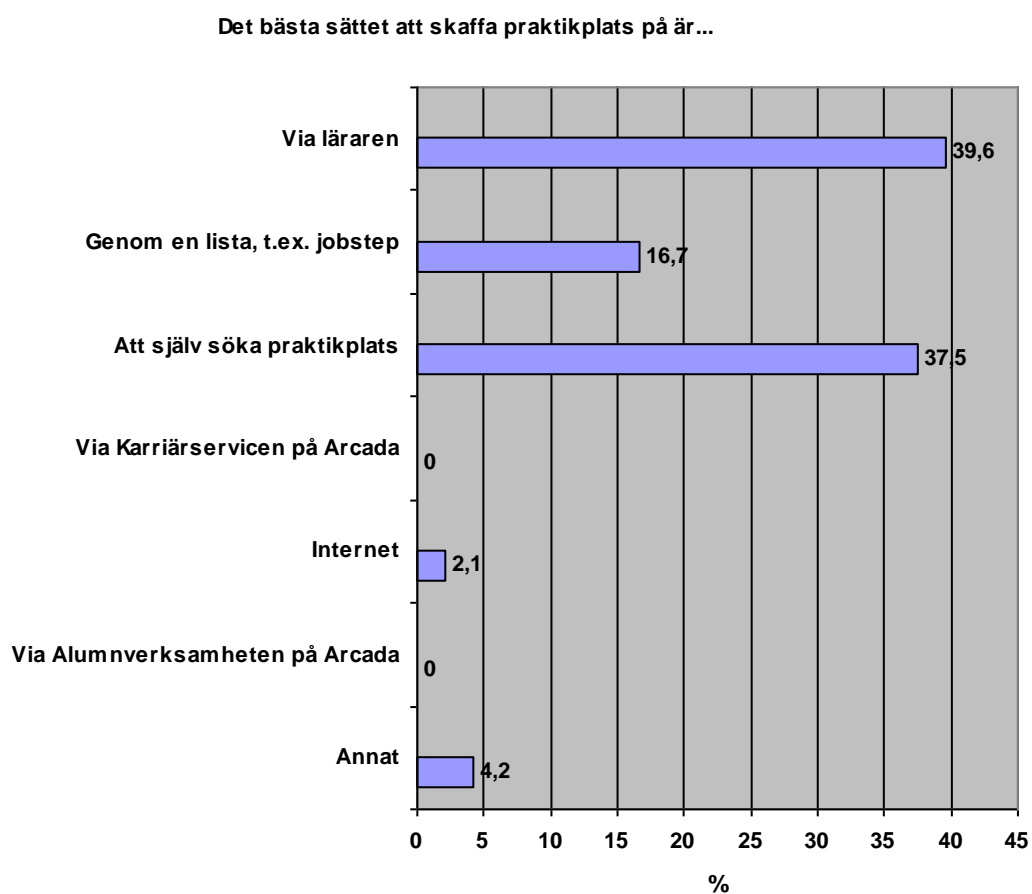


Figur 3. Praktikens längd

Majoriteten av respondenterna i helhet tycker att den optimala längden praktik per praktiktillfälle är 5-10 veckor. Så tycker 61 % av företagsekonomerna, 80 % av det sociala området samt 54 % av turism studerandena. Idrott och hälsopromotion studerandena tycker i motsats till de andra utbildningsprogrammen att 1-5 veckor är den optimala längden på praktik med 68 % av respondenterna. Ingen på det sociala området samt idrott och hälsopromotion tycker att praktiken ska hålla på i tio veckor eller mer.

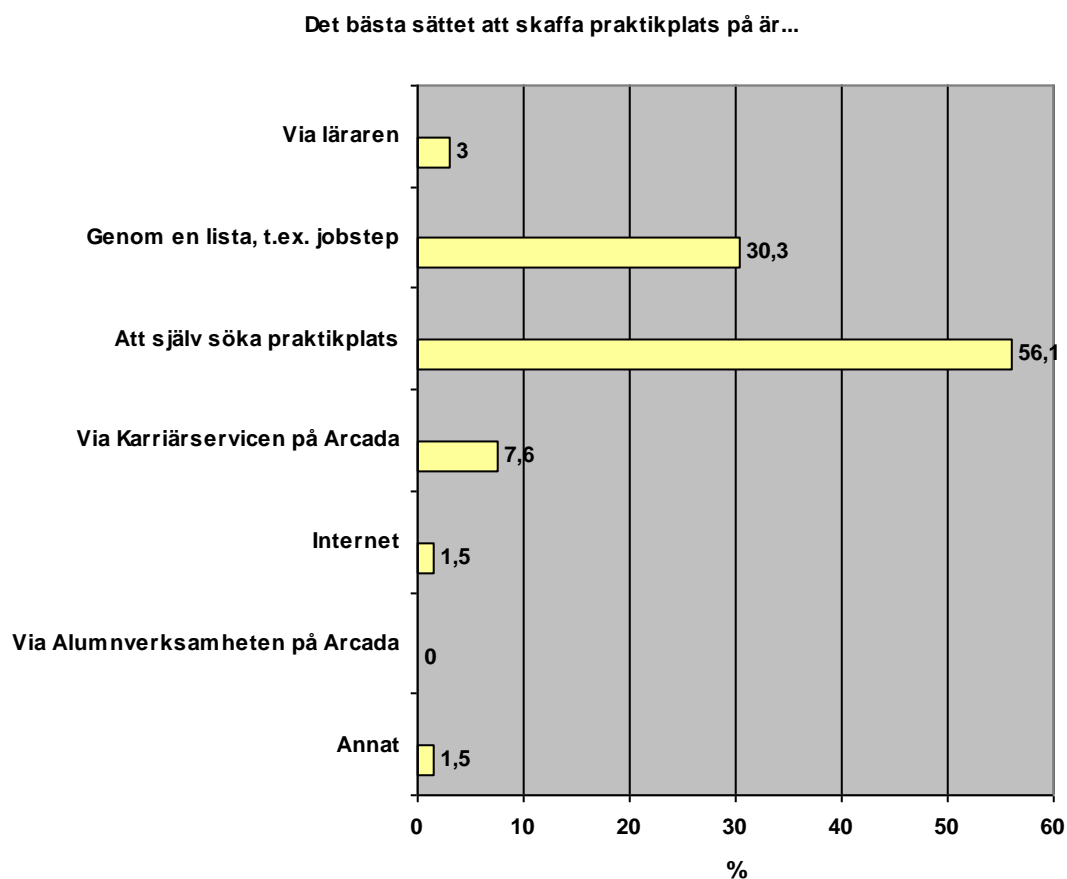
## 5.2 Sätt att skaffa praktikplats

Följande figurer visar hur studerande föredrar att skaffa praktikplats.



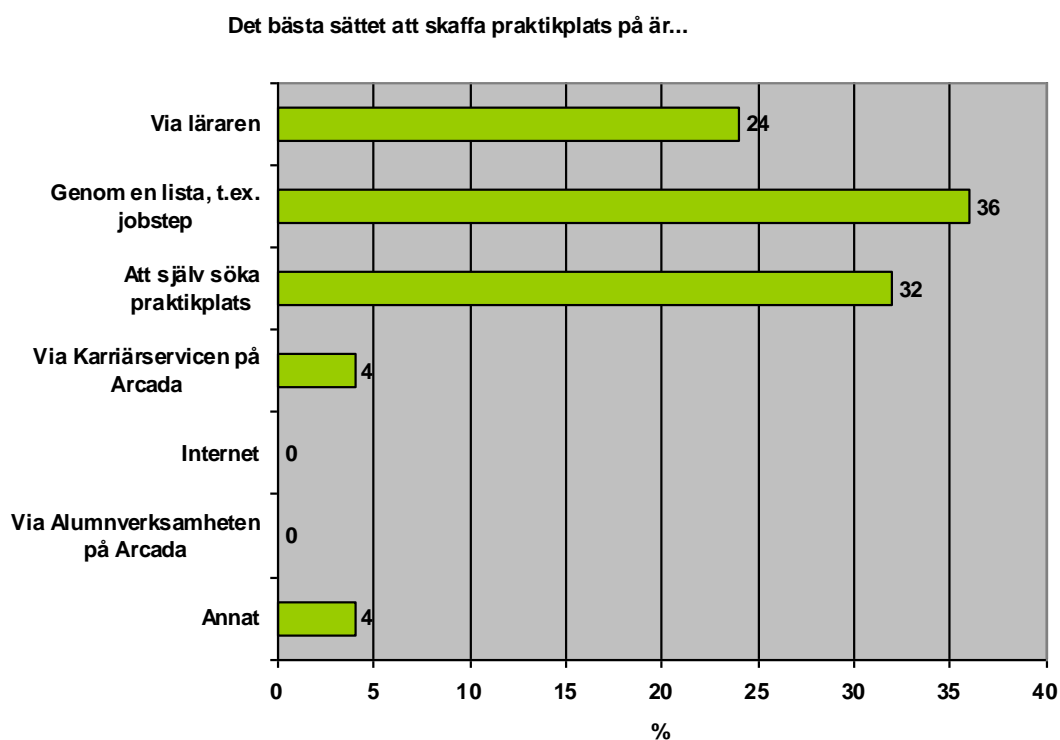
Figur 4. Bästa sättet att skaffa praktikplats på enligt studerande på det sociala området

Det bästa sättet att skaffa praktikplats på är via läraren, tycker nästan 40 % av respondenterna. Det näst populäraste alternativet är att själv söka praktikplats (36 %). Alternativet "Annat" valdes av 4,2 %. På tilläggsfrågan "vad" svarade två respondenter: en kombination av via läraren och att själv få söka en praktikplats samt via lärare men kan påverka valet med egna förslag.



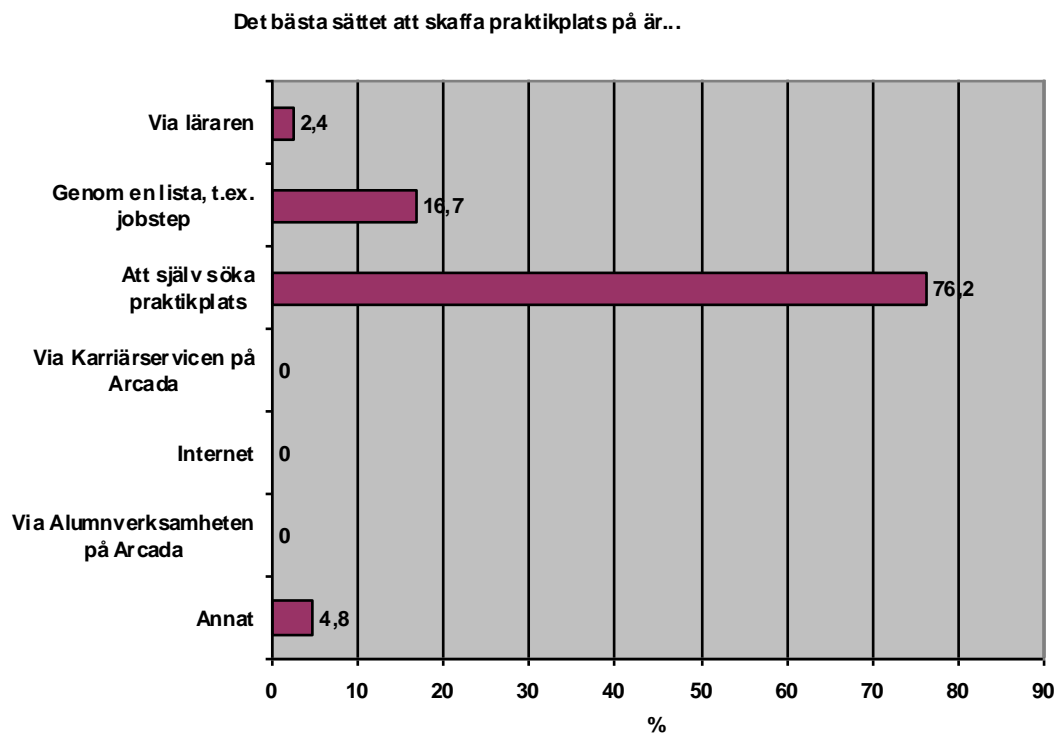
*Figur 5. Bästa sättet att skaffa praktikplats på enligt studerande på företagsekonomi*

Det bästa sättet att skaffa praktikplats på är att själv göra det, enligt 56 % av företagsekonomerna. Genom en lista, t.ex. Jobstep, är det näst mest populära alternativet, då 30 % av respondenterna anser att det är det bästa sättet. 1,5 % valde alternativet "Annat" och på tilläggsfrågan "vad" skriver en respondent: mitt eget jobb.



*Figur 6. Bästa sättet att skaffa praktikplats på enligt studerande på idrott och hälsopromotion*

Av respondenterna på idrott och hälsopromotion anser 36 % att det bästa sättet att skaffa praktikplats på är via en lista på arbetsplatser som har förbundit sig till att ta emot praktikanter, t.ex. Jobstep. Att själv söka praktikplats tycker 32 % att är det bästa sättet. 4 % av respondenterna valde alternativet "Annat" och på tilläggsfrågan "vad" har en respondent skrivit: skulle vara trevligt om man fick lite mera info av läraren. Har sökt alla platser själv. Vad är Karriärservice?



*Figur 7. Bästa sättet att skaffa praktikplats på enligt studerande på turism*

Majoriteten av turism studerandena anser att det bästa sättet att söka praktikplats på är att själv göra det (76 %). Det näst populäraste alternativet är genom en färdig lista, vilket ~17 % av respondenterna anser att är det bästa sättet. 4,8 % av respondenterna valde alternativet "Annat" och på tilläggsfrågan "vad" skrevs följande kommentarer: via lärares listor av var praktikanter förut varit, där det finns telefonnummer o.s.v. samt knyta praktiken till ens egna framtidsplaner och karriärutveckling.

### 5.3 Inläring på praktiken

Följande frågas syfte var att ta reda på vilka saker studerandena anser att främjar inläringen på praktiken. Respondenterna fick 8 faktorer listade och skulle pricka in i vilken mån de anser att de listade faktorerna påverkar inläringen på praktiken på en skala mellan 1-100. 1 betyder ”inte alls” och 100 ”våldigt mycket”. I tabellen nedan presenteras medeltalet av respondenternas åsikter.

Faktorer som främjar inläringen på praktiken	Handledaren på praktikplatsen	Skriftliga uppgifter	Praktikdagbok	Muntlig feedback	Skriftlig feedback	Självständigt arbete	Arbete i par/grupp	Teoretiska förhandskunskaper
Det sociala området	68,1	58,6	57,5	76,7	71,7	75,4	69,5	72,1
Företags ekonomi	61,8	47,4	45,8	71,8	62,6	76,2	65,4	62,0
Idrott och hälsopromotion	55,6	43,1	49,6	72,0	66,7	76,2	67,4	67,6
Turism	71,5	53,6	50,2	78,4	75,4	85,8	74,4	64,7
<b>Medeltal</b>	<b>65,0</b>	<b>51,3</b>	<b>50,4</b>	<b>74,8</b>	<b>68,8</b>	<b>78,3</b>	<b>68,9</b>	<b>66,2</b>

Tabell 1. Studerandenas åsikter om vad som främjar inläringen på praktiken

I tabellen kan utläsas vilka faktorer respektive utbildningsprogram anser att mest främjar inläringen. Bland respondenterna i helhet tycker majoriteten att självständigt arbete mest främjar inläringen på praktiken. Näst mest främjar muntlig feedback inläringen, och därefter arbete i par/grupp samt skriftlig feedback. Respondenterna i helhet anser att praktikdagboken minst främjar inläringen, då medeltalpoängen är 50.4/100. Det betyder ändå att alla listade faktorer främjar inläringen, eftersom det lägsta medeltalet är 50.4, vilket betyder att inläringen främjas av påstådda faktor.

## 5.4 Praktikplanens upplevda nytta enligt studerande

I denna fråga ombads respondenterna att fritt berätta om vilken nytta de upplever att de haft av praktikplanen (även kallad personlig läroplan, målsättningar). Följaktligen redogörs kommentarerna per utbildningsprogram karakteriserat, dvs. sammansatt och omformulerat.

### Det sociala området

30/61 respondenter svarade på denna fråga. 17 personer upplevde att de har haft nytta av praktikplanen, 8 personer att de inte har haft nytta av praktikplanen och 5 personer hade varierande åsikter. Bland de positiva kommentarerna tyckte de flesta att praktikplanen gör det lättare att konkretisera praktiken, dvs. veta vad man ska lära sig, hurdana arbetsuppgifter man bör genomföra, följa med sin utveckling och bedöma huruvida praktiken var nyttig och utvecklade en i sin professionella inläring, påverka inläringen och göra upp mål för praktiken, samt att praktikplanen gör det lättare för både läraren och handledaren på praktikplatsen att få veta vad studeranden förväntar sig av sin praktik.

Bland de som upplever att praktikplanen inte medför någon nytta var motiveringarna att den är onödig, svårt att göra före själva praktiken då man inte vet sina arbetsuppgifter, att de målsättningar som skolan har ändå väger tyngre än den studerandes och att praktikplanen således är onödig samt att praktikplanen är jobbig att göra och att den för med sig mycket liten nytta eller ingen.

De som har varierande åsikter gällande praktikplanens nytta upplever i regel att den kan vara både nyttig och inte nyttig, eftersom att man skriver något bara för att man måste, att det är svårt att göra upp målsättningar då man ännu inte känner till praktikplatsen och hur man kan förverkliga sig själv där via arbetsuppgifter, att praktikplanen är flummig samt att det kan vara svårt att nå upp till målen. I regel tycker dessa respondenter att de förstår vitsen med praktikplanen och att den i vissa fall kan funka, men att ovannämnda faktorer ändå kan göra så att den tappar sin betydelse i praktiken.

## **Företagsekonomi**

26/49 personer svarade på denna fråga. 17 personer berättar att de aldrig behövt göra en praktikplan, att det inte är obligatoriskt på företagsekonomiprogrammet. Tre personer skriver att de har gjort praktikplaner, och att de har funnit det nyttigt. Svaren motiveras med att helheten blir klarare då man tvingas fundera på uppgifterna, att målsättningar inspirerar och motiverar samt att det är bra att på förhand veta vad man skall göra under praktiken. En person meddelar att han/hon har gjort en praktikplan och funnit det totalt onödigt. Fem personer har varierande åsikter gällande praktikplanen. Bland de fem personerna har en del gjort upp praktikplaner och andra inte. Dessa personer anser att praktikplanen kan vara både nyttig och inte, eftersom den hjälper en att fokusera på rätt arbetsuppgifter, men att den känns krånglig att göra.

## **Idrott och hälsopromotion**

15/23 personer valde att besvara denna fråga. Fem studerande berättar att de har haft nytta av praktikplanen, då den får en att fundera på vad man skall ha ut av praktiken, man vet vilka mål man har med praktiken och man kan efter praktiken analysera huruvida man uppnått sina mål samt att man får sig en tankeställare och måste ifrågasätta sig själv. En respondent skriver dessutom att han/hon själv kanske inte har så stor nytta av praktikplanen, men att läraren kanske har det. Även en annan respondent är inne på samma spår, han/hon berättar att det här är ett effektivt sätt att få lärarnas godkännande för praktikuppgifterna.

Ingen av respondenterna skriver att de finner praktikplanen onyttig. Sex respondenter meddelar att de aldrig har behövt göra en praktikplan. Fyra respondenter skriver att de har delade åsikter gällande praktikplanen. De motiverar med att praktikplanen är bra men att handledaren inte visar tillräckligt intresse för den, att praktikplanens nytta beror på praktikplatsen, dvs. ibland har man större nytta av den och ibland mindre samt att den inte direkt har betydelse för inläringen, men att den hjälper en själv att strukturera praktiken.

## Turism

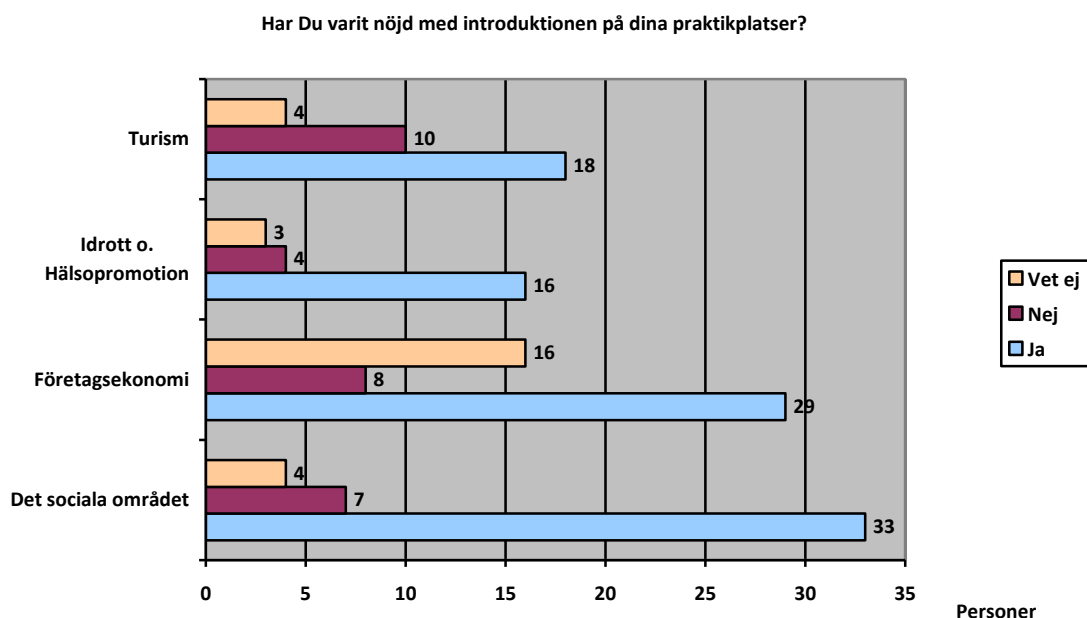
26/37 personer besvarade frågan om praktikplanens nytta. 12 respondenter skriver att de tycker att praktikplanen är nyttig. Motiveringarna är följande: det är bra att arbetsgivaren vet vilka målsättningar man har så att man får arbetsuppgifter som motsvarar dessa, man tvingas fundera på vad man vill lära sig och handledaren får då också veta det, man är mer medveten om vad man skall lära sig, det ger mål och om man uppfyller sina mål i tid kan man dessutom få mer avancerade uppgifter vilket överraskar både en själv och läraren positivt, man är medveten om vad man ska förvänta sig, det är bra att ha saker svart på vitt istället för muntligt, man tvingas diskutera med företaget, praktikplanen förbättrar motivationen och klargör praktikens värde samt att man tvingas fundera på praktiken på förhand.

Sju personer anser att praktikplanen saknar nytta. De motiverar med att man aldrig kan veta vad som sker på praktiken och att planen då är onödig, målsättningarna ändras under praktikens gång och att teorin bakom praktiken var avlägsen och målsättningarna har därför blivit vilseledande och orealistiska. En respondent skriver att den förhandsteori som lärs ut i praktikförberedande kunskaper inte har något med praktikuppgifterna att göra och att det därför är mycket svårt att göra upp en realistisk praktikplan.

Sju personer anser att praktikplanen är nyttig, men att de ändå ställer sig skeptiskt till den. En person motiverar med att den var onödig inför den första praktiken men nyttig inför den andra, eftersom man före första praktiken inte kan veta vad man skall vänta sig och hur praktik fungerar. Andra motiveringar är att praktikplanen är en bra idé, men att den inte binder företaget till att följa den, att planen inte stämmer överens med verkligheten, att planen hjälper en att förstå vad man skall arbeta med men inte har någon praktisk nytta samt att praktikplanen är nyttig men att nyttan är liten. En person skriver att praktikplanen hjälper honom/henne att veta vad han/hon ska sträva till, men att han/hon ändå skulle ta itu med problemet om det vore så att praktiken inte motsvarar målsättningarna, dvs. oberoende av om det fanns en plan för praktiken eller inte.

## 5.5 Introduktion på praktikplatserna

Följande två frågors syfte var att utreda huruvida studerandena är nöjda med hur praktikplatserna har ordnat med introduktion åt praktikanterna.



Figur 8. Studerandenas förnöjsamhet gällande introduktion på praktiken

Majoriteten av respondenterna har varit nöjda med introduktionen på sina praktikplatser. På det sociala området är 33/44 personer nöjda, eller 82,5 %. Inom företagsekonomi är 29/53 personer, eller 78,4 % nöjda med introduktionen. På idrott och hälsopromotion meddelar 16/23 personer eller 80 % av respondenterna att de varit nöjda. Motsvarande siffra för turismstuderandena är 18/38 personer eller 47 %.

Totalt så är 100/151 personer nöjda med introduktionen på sina praktikplatser, eller 76,3 %. Totalt så är 31/151 personer eller 23,7 % respondenterna missnöjda med den introduktion de fått på sina praktikplatser.

### Det sociala området

Socionomstuderandena berättar att de varit nöjda bl.a. eftersom det varit hjälpsam och trevlig personal på praktikplatserna, de har blivit väl bemötta och grundligt introducerade, teamet har varit bra, introduktionen praktiskt, introduktionen har varit täckande,

handledaren har varit bra, gott bemötande, tillräklig information, handledaren har visat runt en och berättat viktiga saker, man har känt sig välkommen och uppskattad som studerande inom branschen, det har varit bra organiserat, handledaren var tillmötesgående samt introduktionen har gett möjlighet att fråga om något.

De socionomstuderandena som är missnöjda med den introduktion de fått på sina praktikplatser motiverar att praktikplatserna inte varit vana med att ta emot praktikanter, att vissa praktikplatser är motvilliga att få praktikanter, att man ibland inte har fått någon handledare, bristande handledning och emottagande samt att man ofta bara hoppar in i arbetet och får försöka klara sig själv. En respondent berättar vid denna fråga att han/hon varit mycket besviken på lärarnas sätt att sköta praktiken. Han/hon berättar att de på klassen inte har någon möjlighet att själv bestämma praktikplats, utan att läraren bara delar ut adresser för de studerandena att gå på intervjuer till. Den studerande berättar att det kan förekomma grava misstag och att läraren har delat ut adresser till och med i fel stad. Den studerande har då suttit på fel företag i fel ort och väntat på att få bli intervjuad.

## **Företagsekonomi**

De studerandena på företagsekonomi som berättar att de är nöjda med introduktionen förklarar att de fått tillräkligt med tid och hjälp att komma igång, att de blivit bra introducerade och fått bekanta sig med företagets olika avdelningar, att ingen krävt att man skall känna till arbetsuppgifterna sedan tidigare, att 1-2 veckors inläring varit bra, introduktionen har varit heltäckande, bra och grundlig inläring vilket kändes tryggt, praktikuppgifterna var introducerade mycket bra, bra handledning och inläringen kom naturligt samt att det alltid har funnits en möjlighet att få mer hjälp.

De missnöjda företagsekonomistuderandena motiverar med otydlighet i arbetsuppgifterna, otillräklig presentation av den övriga personalen samt att man egentligen inte fått någon introduktion alls.

## **Idrott och hälsopromotion**

Studerandena på idrott och hälsopromotion berättar att de är nöjda eftersom att de har fått ett varmt bemötande, introduktionen varit kort och saklig, täckande, gett tillräkligt med information om praktikplatsen, den gjorde att man kände sig välkommen samt gjorde det klart för en vad man skulle göra samt att den har varit bra uppbyggd med rundvandring, presentation av kollegor och introduktion till arbetsuppgifterna. En respondent berättar att introduktionen alltid har varit bra på praktikplatserna men att stödet från skolan varit för litet.

De som är missnöjda med sina introduktioner säger att praktiken varit flummig och att de överhuvudtaget inte varit med om något som kan kallas introduktion.

## **Turism**

De turismstuderandena som varit nöjda berättar att introduktionen varit grundlig, skollningen bra, att handledaren varit väldigt bra och att han/honsjälvt jobbar som praktikan-svarig lärare, att man fått en annan praktikant att sätta en in i arbetet och att det för övrigt är bra att komma till platser som är vana att ha praktikanter och vet hur man skall introducera nytt folk, att personalen varit snäll och berättat vad som förväntats av en, att all nödvändig info berättats direkt i början så man visste vad som förväntas av en, att det ordnats en rekreations/introduktionsdag som gjorde det lättare att lära känna de andra samt företaget, att introduktionen gav en bra början på praktiken, att man fick information om företaget, att man i och med introduktionen fick klart för sig vad man ska göra, att man blev presenterad för alla och viktigast av allt, man lärde sig att fråga om det var något man inte visste, att introduktionen var saklig och bra skött, att man från dag ett kände sig som en medarbetare samt att introduktionen gjordes mycket bra på ett enmansföretag.

De missnöjda motiverar sina åsikter bl.a. med att handledaren hade så många andra uppgifter att han/hon inte hann introducera en, att man inte fick någon introduktion alls utan bara "kastades" till receptionen med kommentaren "här är din första kund", introduktionen var överlag mycket bristfällig, ingen berättade allmänt om företaget eller presenterade dess verksamhet, bristfällig information och ingen diskussion om vad som

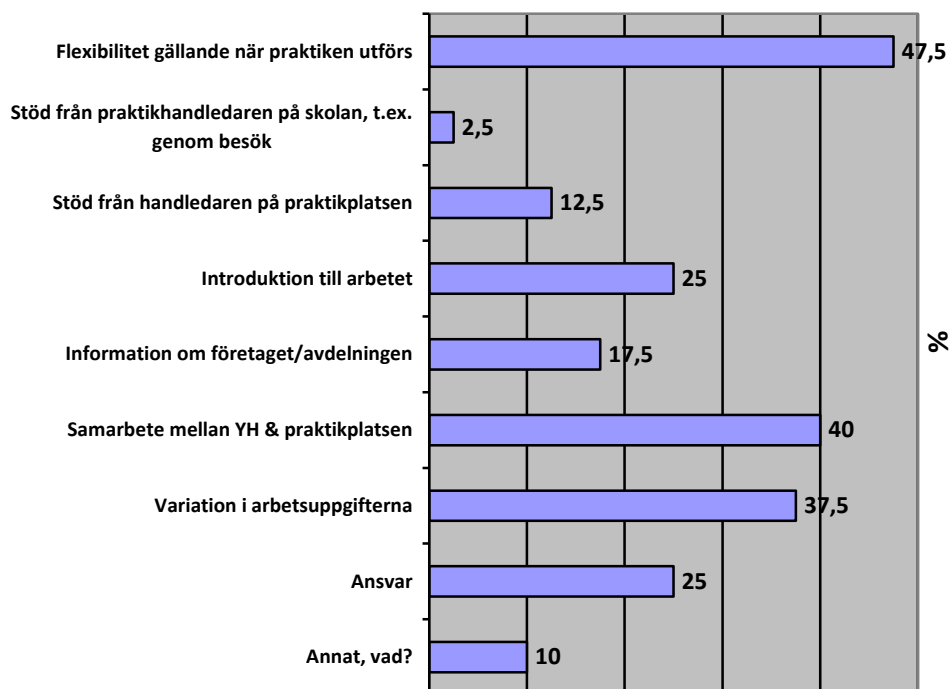
väntades av en samt inga frågor om vad man själv borde få ut av praktiken, för lite information och man fick veta väldigt lite om själva stället samt bokningssystemet och verksamheten. En studerande skriver ett längre svar var han/hon berättar att man fått lära sig det mesta själv och undrar om man inte kan ge något sorts info om vad som är viktigt för skolan och den studerande åt företag som binder sig att ta emot praktikanter. Han/hon tillägger att praktikanter oftast inte ges tillfälle att säga sin åsikt om praktiken före den är slut och att det kanske motiverar företag till att inte ändra på sina handledningsmetoder.

## 5.6 Önskemål gällande praktiken

I enkätens följande fråga ombads respondenterna att berätta vad de har för önskemål gällande praktiken.

### Det sociala området

På basis av de erfarenheter Du har av praktik skulle Du önska mer...

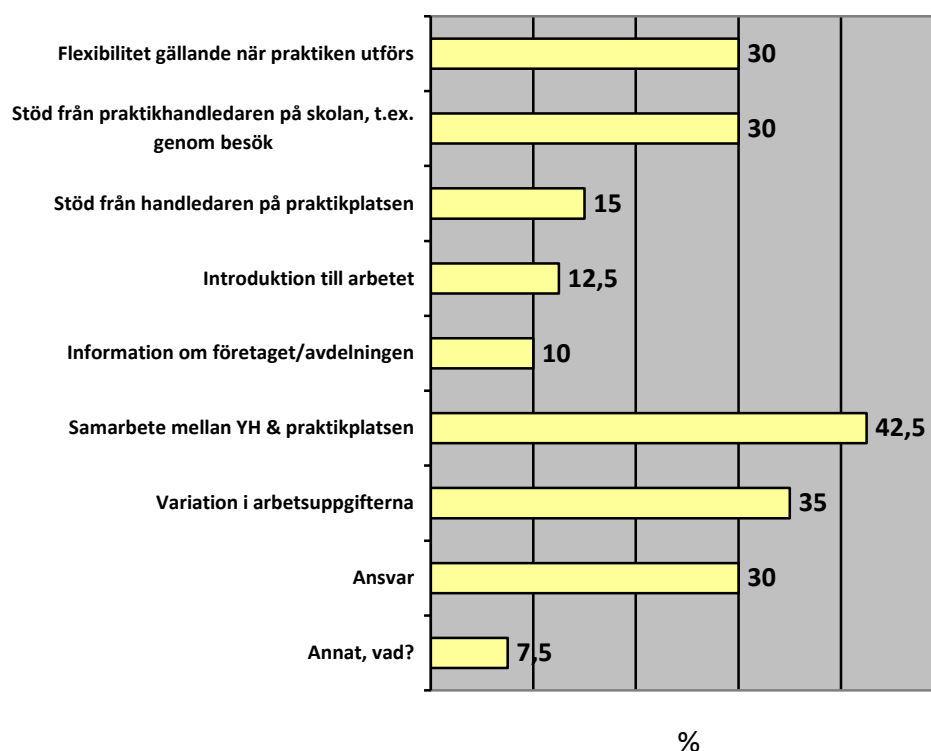


Figur 9. Det sociala områdets önskemål gällande praktik

Nästan 50 % av respondenterna på det sociala området önskar mer flexibilitet gällande när praktiken utförs. Ett starkare samarbete mellan Arcada och praktikplatsen önskar sig 40 % av respondenterna. Tredje mest populära önskan är mer variation i arbetsuppgifterna på praktikplatsen (~38 % av respondenterna). Alternativet ”annat” valdes av 10 % av respondenterna och på tilläggsfrågan ”vad?” skrevs det: info och erbjudande av praktikplatser utomlands, att man själv kan påverka var man praktiserar, den egna ekonomin har lidit så kanske någon form av ekonomiskt stöd.

## Företagsekonomi

På basis av de erfarenheter Du har av praktik skulle Du önska mer...

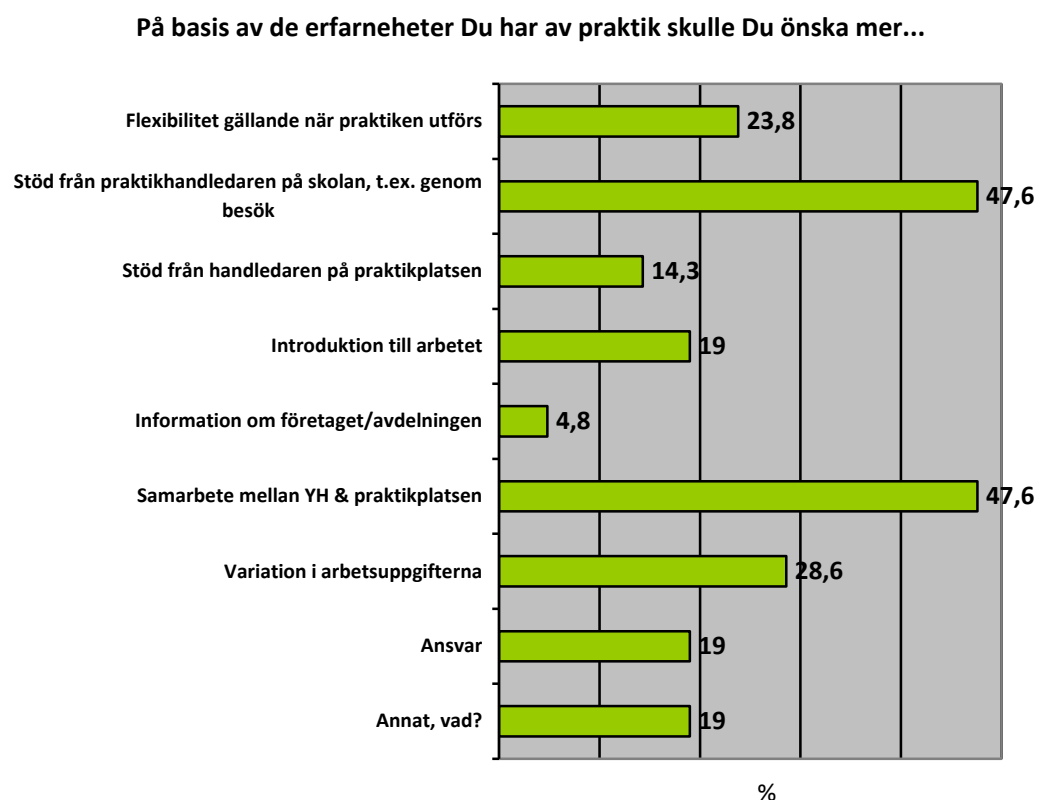


Figur 10. Företagsekonomernas önskemål gällande praktik

Av respondenterna önskar sig ca 43 % mera samarbete mellan Arcada och praktikplatsen. Mera variation i arbetsuppgifterna vill 35 % ha, och 30 % önskar mer flexibilitet gällande när praktiken utförs, mera ansvar och mer stöd från handledaren på skolan, t.ex. genom besök på praktikplatsen. Det var ca 8 % som valde alternativet ”annat” och

på tilläggsfrågan ”vad?” lyder kommentarerna: flexibilitet var praktiken utförs, de som har svårt att hitta en praktikplats borde få mer hjälp från skolan – studierna ska helst inte bli lidande för att det inte finns praktikplats tillgängligt, mera info från skolan gällande rapportering.

## Idrott och hälsopromotion



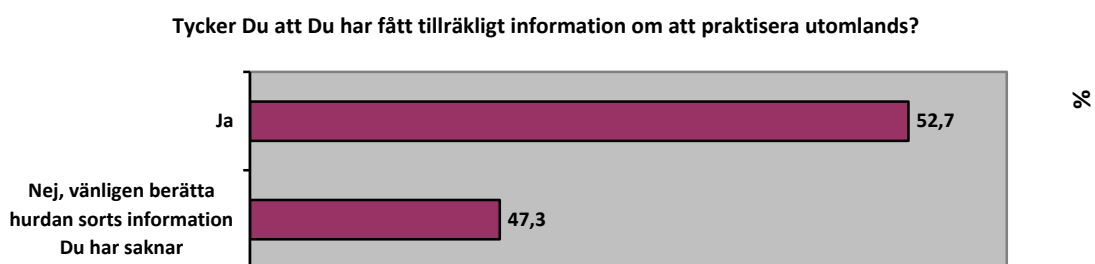
Figur 11. Önskemålen gällande praktik på idrott och hälsopromotion

Mest av allt önskar sig studerandena mer stöd från praktikhandledaren på skolan, t.ex. genom besök på praktikplatsen samt mer samarbete mellan yrkeshögskolan och praktikplatsen, då ca 48 % av respondenterna valde dessa kategorier. Mer variation i arbetsuppgifterna önskas av 29 %. Det var 19 % av respondenterna som valde alternativet ”annat” och på tilläggsfrågan ”vad?” skriver två av dessa: på förhand bestämda praktikplatser och klara praktikavsnitt.

## Turism

För få respondenter svarade på denna fråga. Programmet ZEF, som enkäten gjordes i, kan inte redovisa några svar.

### 5.7 Praktik utomlands



Figur 12. Studerandenas åsikter huruvida de har fått tillräckligt med information om utlandspraktik.

Totalt svarade 146/151 respondenter på denna fråga. 77 personer, eller ~53 %, tycker att de har fått tillräckligt information om praktik utomlands, medan 69 personer, eller ~47 %, var av motsatt åsikt. De som valde att svara nej fick en tilläggsfråga; vänligen berätta hurdan sorts information Du har saknat. Härefter presenteras åsikterna i huvuddrag gruppvis.

#### Det sociala området

Nio respondenter upplever att de inte har fått någon information alls om utlandspraktik, eller väldigt lite information. Respondenterna saknar konkret information om hur man skall gå till väga om man vill praktisera utomlands, mer uppmuntran av lärarna samt fler kontaktskolor. Majoriteten tycker att det hela verkar ”flummigt”.

## **Företagsekonomi**

Företagsekonomen skriver att de saknar information från och med om de har möjlighet att praktisera utomlands till var, när och hur. Totalt aderton personer skriver att de vill ha kontaktlistor, få reda på samarbetspartners, lista på företag som tar emot praktikanter, hurdant arbete det finns, hur sökprocessen går till, få mer stöd, mer e-post om ämnet, hur många platser det finns via yrkeshögskolan osv. Praktiska saker, som huruvida man själv betalar sin flygbiljett och om man kan få lön, undrades det även om.

## **Idrott och hälsopromotion**

Information på allmän nivå efterlyses. Nio respondenter kommenterar att de saknar all sorts information. Någon tycker att de har informerats om möjligheterna till att åka på utbyte, men inte praktik utomlands.

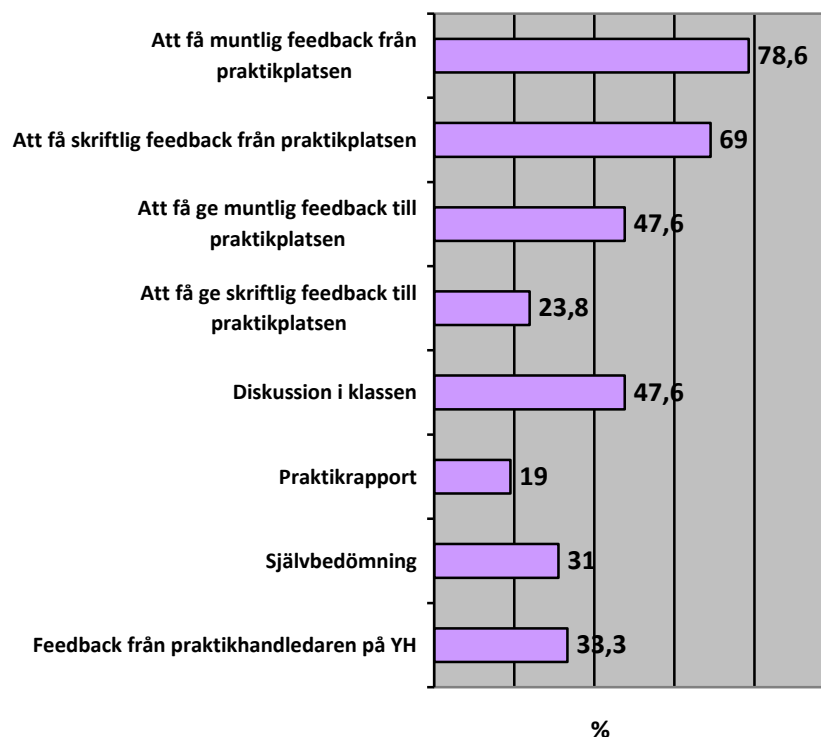
## **Turism**

Respondenterna efterlyser mera stöd, information, samarbetsföretag och konkret hjälp. Ett flertal studerande anser att processen att själv organisera allting är för svår, de vill ha mer hjälp från yrkeshögskolan då det gäller att hitta praktikplatser, lägenhet samt hjälp med att ordna alla papper. Respondenterna anser att utlandspraktik borde bli mera rutinartat, som t.ex. på Hanken där utlandspraktik är obligatoriskt. Av totalt 18 kommentarer lyser studerandenas intresse att praktisera utomlands igenom, men det upplevs som för svårt.

## 5.8 Att avsluta praktiken

### Det sociala området

Efter praktik är det tid för reflektion och feedback. Vilka av följande alternativ anser Du att är bra sätt att avsluta praktiken på?

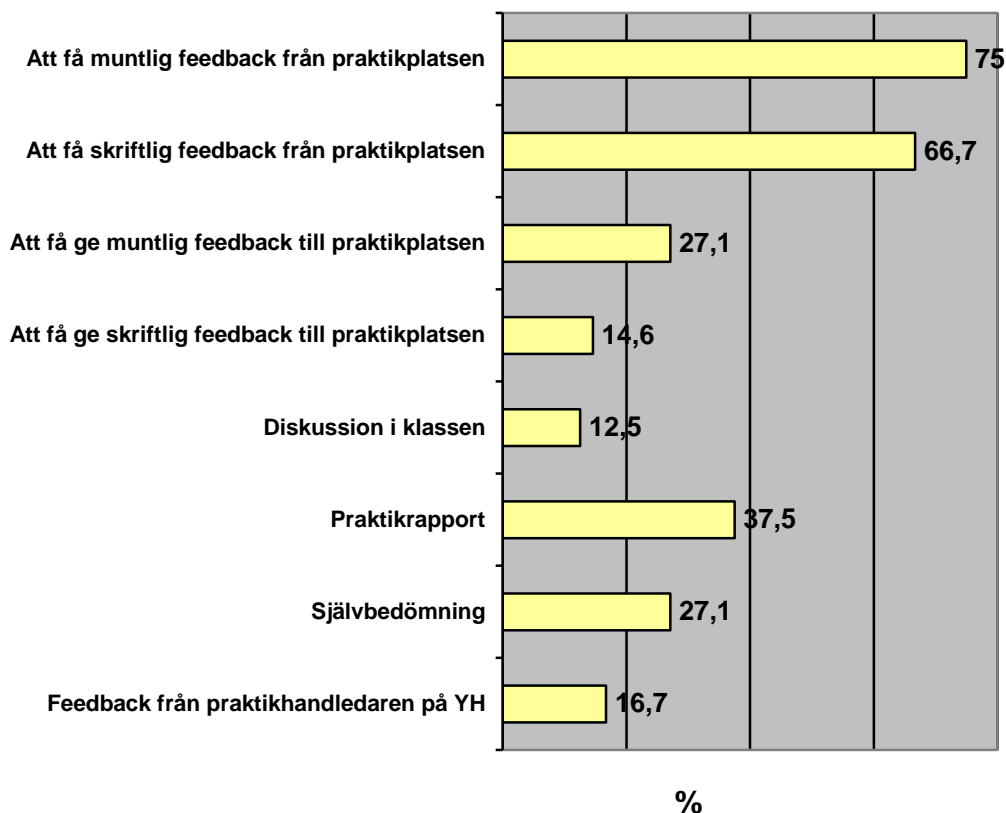


Figur 13. Det sociala området tycker till om olika sätt att avsluta praktiken på.

Majoriteten tycker att muntlig feedback från praktikplatsen är ett bra sätt att avsluta praktiken på (~79 %). Att få skriftlig feedback, t.ex. genom en utvärderingsblankett, önskar sig mer än två tredjedelar av respondenterna, dvs. 69 %. Nästan hälften av respondenterna tycker att man själv ska få ge muntlig feedback till praktikplatsen och att diskussion i klassen är bra sätt att avsluta praktiken på (~48 %).

## Företagsekonomi

Efter praktik är det tid för reflektion och feedback. Vilka av följande alternativ anser Du att är bra sätt att avsluta praktiken på?

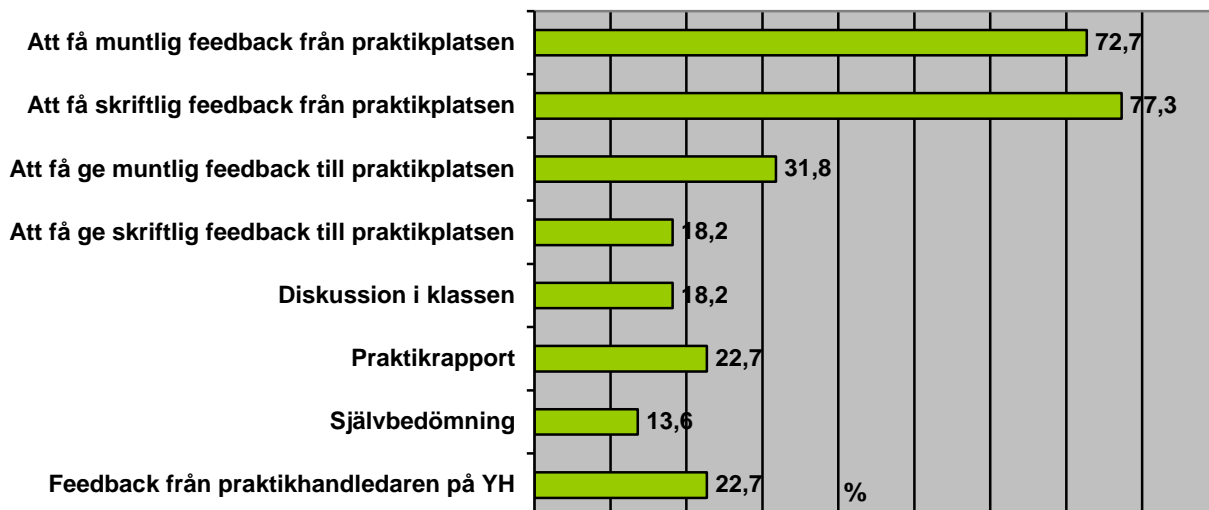


Figur 14. Företagsekonomerna tycker till om olika sätt att avsluta praktiken på

Majoriteten av företagsekonomerna tycker att muntlig feedback från praktikplatsen är ett bra sätt att avsluta praktiken på. Så tycker tre fjärdedelar eller 75 % av respondenterna. Skriftlig feedback, t.ex. genom en utvärderingsblankett, uppgav 67 % av respondenterna att är ett bra sätt att avsluta praktiken på och 37,5 % tycker att praktikrapporten är ett bra sätt att avsluta praktiken på.

## Idrott och hälsopromotion

Efter praktik är det tid för reflektion och feedback. Vilka av följande alternativ anser Du att är bra sätt att avsluta praktiken på?



Figur 15. Studerandena på idrott och hälsopromotion tycker till om olika sätt att avsluta praktiken på.

Att skriftlig feedback från praktikplatsen är ett bra sätt att avsluta praktiken på tycker ~77 % av respondenterna. Muntlig feedback är bra enligt ~73 % av respondenterna. Att få ge muntlig feedback till praktikplatsen tycker ~32 % att vore ett bra sätt att avsluta praktiken på.

## Turism

För få respondenter svarade på denna fråga. Programmet ZEF, som enkäten gjordes i, kan inte redovisa några svar.

## 5.9 Fri feedback

I denna öppna fråga ombads respondenterna att kort berätta om sina egna åsikter om hur väl praktiken fungerar på det egna utbildningsprogrammet.

### Det sociala området

Av respondenterna valde 25 personer att med fria ord berätta om sina åsikter om hur väl praktiken fungerar på deras utbildningsprogram. Majoriteten tycker att praktiken fungerar bra som helhet. Majoriteten av respondenterna tycker dock att de borde få mer att säga till om då det gäller val av praktikplats, och att de i vissa fall skulle få skaffa sin praktikplats själva om den stöder deras utbildnings syfte. Många av respondenterna berättar att handledaren inverkar mycket på hur lyckad praktiken är, och att de därför varit med om såväl lyckad som misslyckad praktik.

Enskilda respondenter skriver att de inte borde ha skriftliga uppgifter samtidigt som de har praktikuppgifter, att de önskar sig mer variation i praktikuppgifterna – dvs. inte alltid samma, att samarbetet mellan skolan och praktikplatsen borde vara bättre speciellt i fall då praktikplatsen inte ligger i Helsingfors samt att man snabbare borde få reda på sin praktikplats. En del tycker att det borde finnas klarare regler, t.ex. huruvida studeranden själva får kontakta praktikplatser eller inte.

### Företagsekonomi

Av respondenterna valde 25 personer att med fria ord berätta om sina åsikter om hur väl praktiken fungerar på deras utbildningsprogram. De flesta respondenterna är i allmänhet nöjda och de flesta kommentarerna handlar om hur man skall hitta praktikplats samt när man får praktisera. Många skriver att det är bra att man själv får välja praktikplats, eftersom man då inte tvingas praktisera på ett sådant ställe som man inte vill praktisera på. Majoriteten tycker dock att Arcada borde ha kontakter/samarbetsföretag, som man kan använda sig av om man har svårigheter med att hitta praktikplats.

Ett flertal respondenter skrev att det är bra att det reserveras tid för praktiken i period fyra, men det fanns även många kommentarer om att det är dåligt att man måste praktisera på sommaren. De flesta skrev att de har upplevt praktiken som en tid då man måste agera mycket självständigt och att man inte har något annat samarbete med sin praktikhandledare än att han/hon godkänner praktikplatsen och tar emot praktikrapporten. Enskilda respondenter anser att de behöver mer information om vilka papper som ska skrivas före praktiken och att man borde få möjlighet till längre praktiker.

### **Idrott och hälsopromotion**

Av respondenterna valde 16 personer att med fria ord berätta om sina åsikter om hur väl praktiken fungerar på deras utbildningsprogram. Hälften av respondenterna skriver att de är nöjda med praktiken. Den andra hälften anser att praktiken är flummig, oorganiserad utan tillräklig övervakning och att det saknas information om hur praktiken är uppbyggd. Respondenterna skriver att praktiken har ändrats åt det bättre hållet, att det förr inte fanns perioder utsatta för praktik men att det nu finns det. Helhetsbilden blir, att studerandena önskar mer engagemang från lärarnas sida då det gäller praktiken. Mer information, mer handledning och en klarare bild av målet med de olika praktikerna.

### **Turism**

Av respondenterna valde 19 personer att med fria ord berätta om sina åsikter om hur väl praktiken fungerar på deras utbildningsprogram. Respondenterna är nöjda med praktiken som helhet. Många skriver att handledaren är engagerad, har kontakter och är nåbar. Majoriteten skriver även att man ska hitta sin praktikplats själv, och att det i de flesta fall har fungerat bra. Vissa upplever att de behöver mer hjälp med att hitta praktikplats. Enskilda respondenter kommenterar att praktikrapporten är onödigt lång och att det inte har reserverats tid för skrivandet av den i kursplanen, att båda praktikperioderna inte borde vara på våren eftersom man t.ex. kan vill praktisera i Lappland där säsongen är på vintern och att det borde finnas mer flexibilitet gällande kombination av jobb och praktik.

## **5.10 Förbättringsförslag och önskemål**

I enkätens avslutande fråga ombads respondenterna att med egna ord redogöra för sina förbättringsförslag och önskemål gällande praktiken på det egna utbildningsprogrammet. I följande underrubriker presenteras förbättringsförslagen och önskemålen grupperade enligt utbildningsprogram.

### **Det sociala området**

Att informationen om praktiken skulle komma tidigare, ett infopaket om juridiska rättigheter och arbetstider, mer möjligheter att inverka var man får praktisera, mindre skriftliga uppgifter, att ordna så att praktiken går mer ihop med teorin, kortare praktik, bättre organisering och planering av praktikplatserna, mer samarbete mellan yrkeshögskolan och praktikplatsen, fler och valfria praktiker, mer kontakt med praktikplatsen före praktiken börjar, flexibilitet angående när praktiken görs, att tidigare få välja inriktning och specialiseringsområde, mer varierande skriftliga uppgifter, att få skriva praktikdagbok, mer fakta om utbyte.

### **Företagsekonomi**

Hjälp av yrkeshögskolan att hitta praktikplats om det behövs, kortare praktikrapport, mer samarbete mellan Arcada och praktikföretaget, att få kombinera olika praktikperioder, mer flexibilitet gällande val av praktikplats, praktik på läsåret istället för sommaren, ordna informationstillfällen, dagbok och intyg istället för praktikrapport, muntlig presentation av praktikrapporten med förutsättning att den skriftliga rapporten kortas ner.

### **Idrott och hälsopromotion**

Information minst sex månader i förtid om när nästa praktik skall vara och vad den ska innehålla, bestämda praktiktider och platser, att lärarna skulle vara mer tillgängliga och intresserade av praktiken, att lärarna skulle besöka en under praktiken, att få göra upp målsättningar för praktiken på förhand tillsammans med en lärare, att lärarna skulle ge

feedback, färdig lista på praktikplatser, mindre praktik som handlar om att leda barn och unga.

## **Turism**

Mindre betoning på hotellpraktik, grupptillfälle där folk berättar om bra praktikplatser, lista på praktikplatser, avskaffa praktikrapporten, flexibilitet gällande när man utför praktiken, praktik även under det andra studieåret, kortare praktik, personlig kartläggning och karriärplanering med utbildningsansvariga före första praktiken.

## 6 DISKUSSION

Undersökningen började med att utreda de olika utbildningsprogrammets åsikter gällande praktikens omfattning, dvs. längd och mängden praktiktillfällen. Generellt sett har det sociala området samt idrott och hälsopromotion fler, korta praktikperioder medan företagsekonomerna och turismstuderandena endast har två praktiktillfällen som räcker tio veckor var. Majoriteten av alla respondenterna tycker att man ska få praktisera på ett flertal olika ställen, förutom företagsekonomerna där nästan hälften tyckte att man ska få praktisera en lång stund på samma ställe, och majoriteten av alla respondenter tyckte även att praktiken ska räcka 5-10 veckor. Av företagsekonomerna önskade sig 31 % att praktiken skulle räcka mer än tio veckor och 42 % av turismstuderandena önskade samma. I de fria kommentarerna kom det även några önskemål från dessa utbildningsprogram att man borde få kombinera sina praktiker. Speciellt på turismprogrammet skulle det kunna vara en bra idé att ge mer information om hur studerandena har möjlighet att bygga upp sin egen läroplan och läseordning, så att man kunde kombinera de båda praktiktillfällen t.ex. så att man började praktisera i period fyra som är reserverad för praktik och sedan fortsätter praktisera hela sommaren. Mer information om detta tycks behövas på turismprogrammet, då nästan hälften av respondenterna uppgav att de skulle vilja praktisera längre än 10 veckor åt gången.

Enligt Ahonen et al. söker studerandena själv praktikplats på alla andra av de undersökta programmen än på det sociala området. Undersökningen visar tydligt att de som själva måste söka sin praktikplats behöver mera hjälp med det och man önskar sig färdiga listor med s.k. ramavtal, dvs. lista på företag som har förbundit sig att ta emot praktikanter. Enligt Mykrä kan samarbetet mellan yrkeshögskolan och praktikplatsen inledas av den studerande, men oftast har läroanstalten fortgående kontrakt med företag som förbundit sig att ta emot praktikanter. Alla utbildningsprogram efterlyste en möjlighet till dessa färdiga kontakter, förutom det sociala programmet, och därför vore det bra om man kunde ordna samarbetsföretag inom alla utbildningsprogram på Arcada. Eftersom majoriteten ändå föredrog att söka sin praktikplats själv är tanken inte att studerandena väljer åt sig praktikplats från listan, utan att den skulle användas som en b-plan, dvs. de som har svårt att hitta praktikplats skulle kunna använda sig av Arcadas kontakter. Av

undersökningen att döma kan man dock konstatera att gräset alltid tycks vara grönare på andra sidan, eftersom studerandena på det sociala området som alltså inte själva väljer sina praktikplatser, önskade sig mycket mera frihet till att få göra det. Inom det programmet borde man komma fram till en klar regel för när studerandena själva får kontakta praktikplatser, och försöka att mer beakta den studerandes personliga intresse och utveckling inom branschen vid lärarens val av praktikplats åt den studerande. Några respondenter på företagsekonomi samt idrott och hälsopromotion ansåg att Karriärservicen var ett bra sätt att skaffa praktikplats på. Ingen av respondenterna på något utbildningsprogram ansåg att Alumnverksamheten på Arcada var ett bra sätt att skaffa praktikplats på, och man kan anta att det beror på att studerandena inte känner till vad detta är. Det är tydligt att både Karriärservicen och Alumnverksamheten måste vidta åtgärder att bättre marknadsföra sig för Arcadas studerande.

Enligt Bergman & Törnvall är grundkärnan för praktisk inläring teoretiska förhållanden. Därför finns det på alla utbildningsprogram krav på vilka kurser de studerande ska ha genomfört förrän man kan gå på praktik. Handledaren på praktikplatsen är av central betydelse då det gäller huruvida inläringen lyckas på praktiken och introduktion, respons, feedback och utvärdering är exempel på faktorer som påverkar inläringen. (Mykrä). Inlärningsdagboken är en annan metod som används inom många program, och den hjälper den studerande att reflektera sig själv och praktiken som helhet. Praktikutvecklingsprojektet kom fram till att skriftliga uppgifter, såsom dagbok och praktikrapport, är den praktikansvarige lärarens mest effektiva sätt att handleda praktiken innehållsmässigt. I resultatredovisningen kom det fram (se tabell 1, s. 33) att studerandena själva anser att självständigt arbete är det som allra mest främjar inläringen på praktikplatsen. Att både få ge och att själv få feedback upplevdes som mycket viktigt bland alla utbildningsprogram. Minst av allt ansåg de studerande att praktikdagboken främjar inläringen, i förhållande till andra faktorer som gavs som alternativ i enkäten. I undersökningen undersöktes det huruvida de faktorer som angavs i den teoretiska referensramen faktiskt inverkar på inläringen på praktiken, och då medeltalet blev positivt (>50) på alla listade faktorer, kan man konstatera att det stämmer att handledaren på praktikplatsen, skriftliga uppgifter, praktikdagbok, muntlig feedback, skriftlig feedback, självständigt arbete, arbete i par/grupp samt självständigt arbete främjar inläringen på praktiken.

Praktikplanen, eller målsättningarna eller den personliga läroplanen, väckte inga speciella åsikter hos respondenterna. Majoriteten tycker att de har nytta av praktikplanen, som enligt Mykrä är det verktyg som sammanbinder alla tre parter vid praktik (den studerande, läroanstalten samt praktikplatsen) och även är det verktyg som hjälper den studerande att komma nära sina egna mål med hjälp av en inriktad praktik. Det som var förvånande var att många företagsekonomer skrev att de aldrig har behövt göra en personlig läroplan eller definiera sina målsättningar med praktiken. Speciellt inför den andra praktiken, som är en fördjupande praktik som baserar sig på den studerandes eget intresseområde, vore det bra att kräva att studerandena på förhand funderar på vad de vill få ut av praktiken och går igenom sina målsättningar tillsammans med den praktikanter ansvariga handledaren på arbetsplatsen. På detta sätt kunde man försäkra sig om att studerandena funderar på sin karriärutveckling och väljer en praktikplats med arbetsuppgifter som motsvarar karriärutvecklingen. Även på idrott och hälsopromotion skrev enskilda respondenter att de aldrig har behövt göra en praktikplan. Det är rekommenderbart att man inom alla utbildningsprogram slår fast reglerna för praktik och tillämpar dem till fullo. Således borde även praktikplanen etableras i praktikförehavandet på idrott och hälsopromotion.

Ett delsyfte i detta arbete är att ta reda på vad studerandena önskar för förbättringar gällande praktikpraxisen på respektive utbildningsprogram. Följande fråga i enkäten närmar sig en lösning, då det frågades vad studerandena skulle önska sig mer av, av färdigt givna alternativ. På det sociala området var det viktigast att det skulle bli mer flexibelt gällande när praktiken utförs. Nästan hälften av alla respondenter önskade sig det. Mer samarbete mellan yrkeshögskolan och praktikplatsen upplevdes också som viktigt, då 40 % av respondenterna önskade sig detta. Även företagsekonomerna önskade mer samarbete mellan Arcada och praktikplatsen. På idrott och hälsopromotion svarade nästan hälften (47,6 %) att de önskar mer stöd från praktikhandledaren på skolan, t.ex. genom besök på praktikplatsen samt lika många att de önskar mer samarbete mellan Arcada och praktikplatsen. Bland de öppna kommentarerna fanns önskemål om klara praktikavsnitt. Det är tydligt att studerandena på idrott och hälsopromotion saknar förståelse

om hur praktiken är uppbyggd. En idé vore att under det första utbildningsåret gå igenom läroplanen med studerandena, förklara när de ska praktisera, och vad de olika praktikerna ska handla om.

Av alla respondenter upplever dryga 50 % att de inte har fått tillräkligt med information om utlandspraktik. Det finns inga egentliga skillnader mellan utbildningsprogrammen, utan det är klart att utlandspraktik är ett obekant fenomen för många studeranden inom hela Arcada. Det verkar som om en del inte vet om att det är möjligt att praktisera utomlands, och de har trott att endast studier utomlands (utbyte) är möjligt. All sorts information om utlandspraktik behövs. En del skrev dock att de vet att man kan vända sig till den internationella byrån i det här ärendet, men det verkar som om hela processen borde göras enklare och mer rutinartad. Man borde t.ex. kunna ge konkreta exempel på praktikplatser utomlands.

Enligt Ahonen et al. avslutas praktiken på alla fyra utbildningsprogram med att man skriver en praktikrapport. På det sociala området utvärderar den studerande sig själv i närvaro av handledaren på praktikplatsen samt den praktikansvariga läraren, dessutom reflekteras praktiken ännu i klassen tillsammans med de övriga studerandena. På företagsekonomi ska studerandena lämna in ett arbetsintyg utöver praktikrapporten. Inom turism ska studerandena utöver praktikrapporten utvärdera sig själva och ta ställning huruvida man uppnådde sina mål med praktiken. I enkäten frågades det vad studerandena tycker att är bra sätt att avsluta praktiken på. Feedback var det viktigaste inom alla utbildningsprogram, man både vill få och ge feedback. Nästan hälften av studerandena på det sociala området tycker att diskussion i klassen var ett bra sätt att avsluta praktiken på, och således verkar det som en fungerande modell att socionomstuderandena har sin obligatoriska grupprefleksion. I och med att mer än 70 % av respondenterna tycker att feedback är viktigt borde man etablera en feedback blankett på alla utbildningsprogram. På det sättet skulle studerandena veta att deras prestationer kommer att bedömas på arbetsplatsen och att man kan använda sig av detta som referens i framtiden om man får positiv feedback. Praktikrapporten som ett sätt att avsluta praktiken på tyckte majoriteten att var bra, men i de fria kommentarerna kom det fram att kraven på rapporten

upplevs för höga. Studerandena anser att en kortare längd på rapporten gott räcker till. En bra idé vore att ha studerandena att presentera sin praktikrapport även muntligt. Detta skulle fungera som tips för åhörarna, man skulle få höra vilka praktikplatser som fungerar bra. Speciellt de som gjort sin praktik utomlands borde hålla ett muntligt framträdande, eftersom det behövs mer information och tal om utlandspraktik.

Enkäten avslutades med två öppna frågor. Respondenterna ombads att kort berätta med sina egna ord om hur väl de tycker att praktiken fungerar på var och ens eget utbildningsprogram. Den sista frågan i enkäten uppmanade respondenterna att ge sina egna förbättringsförslag och önskemål. Svaren på dessa frågor hittas som bilaga i detta arbete. Det centrala som kom upp inom respondenterna på det sociala området var att studerandena borde få större möjligheter att påverka valet av praktikplats. Om det inte är möjligt, borde de i alla fall få veta var de ska praktisera mer på förhand. Mer samarbete behövs också mellan Arcada och praktikplatserna. På företagsekonomi blev den centrala frågan praktikens tidpunkt. En stor del av respondenterna skrev att de har praktiserat på sommaren, och de upplevde det som orättvist eftersom praktiken ofta är oavlönad och studerandena då går miste om möjligheten att arbeta och tjäna pengar inför läsåret på sommaren. Dénär synpunkten är förståelig – praktiken borde infalla på läsåret. Företagsekonomerna kräver också mera stöd från praktikhandledaren på Arcada, samt efterlyser en kontaktlista på företag. Minst nöjda med praktikförfarandet är man på idrott och hälsopromotion. Under hela undersökningens lopp visar svaren att studerandena anser att praktiken är oorganiserad och diffus. På detta utbildningsprogram behövs mer engagemang från lärarnas sida och praktiken behöver bli mera strukturerad. Enligt Topi Taskinen finns det en klar plan för praktiken, dvs. när/var/hur man ska praktisera, men det verkar som om detta inte har förmedlats till de studerande tillräckligt tydligt. På turism är man i allmänhet nöjd med praktiken, och den viktigaste förbättringsåtgärden blir att knyta fler samarbetspartners i arbetslivet som kan fungera som färdiga kontakter inför praktik.

## 7 SLUTORD

Syftet med detta arbete var att kartlägga och undersöka praxisen för praktiken inom olika utbildningsprogram på Arcada. De av Karriärservicen valda utbildningsprogrammen som valdes till undersökningen skulle jämföras. Ett delsyfte var att komma på eventuella förbättringsförslag.

I arbetets teoridel förklaras praktikens funktion och mening på yrkeshögskolor i Finland. I teoridelen redogörs även för hur praktiken på de valda utbildningsprogrammen på Arcada är uppbyggd. Således är praktikförfarandet kartlagt och syftet uppfylls. I analysdelen har förbättringsförslag kontinuerligt föreslagits, i samband med diskussionen av de resultat undersökningen har kommit fram till. Således uppfylldes även delsyftet.

Det blev i detta arbete tydligt att praktiken skiljer sig ganska mycket på de olika utbildningsprogrammen på Arcada. Det har redogjorts för anledningarna och skillnaderna i praktikförehavandet är väl motiverat. Det är tydligt att praktiken inte kan ordnas på samma sätt inom alla utbildningsprogram. Studerandena är dock omedvetna om varför det finns skillnader mellan utbildningsprogrammen, t.ex. varför man inte på alla utbildningsprogram själv får välja praktikplats. Vid planeringen av praktik krävs en öppen dialog mellan läraren och studerandena, så att studerandena förstår varför praktiken utformas på ett visst sätt. Då studerandena till fullo förstår reglerna, ökar deras motivation till praktik och de representerar Arcada på ett positivt sätt på arbetsmarknaden.

Studerandena hade många åsikter om sin praktik, vilket bevisas av hur många som valde att svara på enkäten. Det verkar som om en undersökning i ämnet var motiverat.

## **7.1 Validitet och reliabilitet**

Enkäten skickades ut till Arcada-studeranden på utvalda program och således kom alla svar från önskade målgrupper. Respondenternas mängd var tillfredsställande, man kan även anta att det hade varit relativt enkelt att skaffa fler respondenter om det hade behövts. Utbildningsprogrammen kodades i programmet ZEF, vari varje utbildningsprogram fick sin egen individuella svarslänk. Således kunde svaren grupperas, jämföras och sammanställas enligt behov. Dessa faktorer styrker arbetets validitet. Respondenterna tog undersökningen på allvar - det var mycket få respondenter som lämnade någon fråga obesvarad (se bilagorna). Tvärtom skrevs det långa, motiverade svar. Det var även få respondenter som upprepade sig själva, istället svarade man enligt frågan. Således styrktes även reliabiliteten i arbetet.

## **7.2 Arbetets begränsningar**

Förutom det faktum att arbetet begränsades till att gälla fyra utbildningsprogram på Arcada kan man anta att andra saker har begränsat arbetet. Undersökningen stängdes efter 151 inskickade svar, på grund av många och långa svar i enkätens öppna frågor. Data-mängden samt tidsbrist ledde till att arbetet blev en utdragen process. Preliminära resultat av undersökningen skickades dock till uppdragsgivaren redan vid årsskiftet 2010-2011.

## **7.3 Förslag till vidare undersökningar**

Skulle vidare undersökningar göras inom samma ämne på Arcada är det naturligt att nästa steg blir att välja in fler program i undersökningen. Speciellt viktigt är det att undersöka förnöjsamheten och funktionaliteten på Arcadas yngsta utbildningsprogram, där få eller inga tidigare undersökningar alls gällande praktiken har gjorts. Det visade sig att en webbenkät fungerade utmärkt till detta slags undersökning och därför kan den varmt rekommenderas till användning i eventuella vidareundersökningar.

## KÄLLOR

Ahonen, Siw; Blomqvist, Karl; Grönvall, John; Källström, Eija; Löf, Monica; Sjöberg, Caritha & Tast, Marianne. 2003, *Praktiken vid Arcada –kartläggning av nuläget och visioner för framtiden*. 11s. Rapporten finns tillgänglig i www-format: [http://www.google.com/search?q=I+statsr%C3%A5dets+f%C3%B6rordning+om+yrkesh%C3%B6gskolor+15.5.2003%2F+352++4%C2%A7++%C3%A4+studierna+uppbygga+enligt+f%C3%B6ljande+1%29+grundstudier+och+yrkessstudier%2C+2%29+valfria+studier%2C+3%29+praktik+som+befr%C3%A4mjar+yrkesh%C3%A4rdigheten+samstämning+ett+l%C3%A4roprov.&rls=com.microsoft:\\*.IE-SearchBox&ie=UTF-8&oe=UTF-8&sourceid=ie7&rlz=1I7FUJE\\_fi](http://www.google.com/search?q=I+statsr%C3%A5dets+f%C3%B6rordning+om+yrkesh%C3%B6gskolor+15.5.2003%2F+352++4%C2%A7++%C3%A4+studierna+uppbygga+enligt+f%C3%B6ljande+1%29+grundstudier+och+yrkessstudier%2C+2%29+valfria+studier%2C+3%29+praktik+som+befr%C3%A4mjar+yrkesh%C3%A4rdigheten+samstämning+ett+l%C3%A4roprov.&rls=com.microsoft:*.IE-SearchBox&ie=UTF-8&oe=UTF-8&sourceid=ie7&rlz=1I7FUJE_fi) Hämtad 24.2.2010

Halvorsen, Knut. 1991, *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur. 189s. ISBN: 91-44-36621-3

Holme, Idar Magne & Solvagn, Bernt Krohn. 1991, *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur. 336s. ISBN:91-44-31741-7

Helakorpi, Seppo & Olkinuori, Anita. 1997, *Asiantuntijuutta oppimassa, ammattikorkeakoulupedagogiikkaa*. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö, 239s. ISBN: 951-0-22258-5

Ignatius, Jaana; Karhunen, Hannele & Kukkonen, Maija-Leena. 22.11.2007, *HARJOITTELU ASIAANTUNTIJAKSI KEHITTÄMISEN EDISTÄJÄNÄ AMMATTIKORKEAKOULUSSA- kehittämispohjaisen oppimisoimintamalli (LbD) harjoittelussa* [www]. Publicerad 2008. Tillgänglig: [http://markkinointi.laurea.fi/laatu/Harjoittelun\\_BM\\_raportti.pdf](http://markkinointi.laurea.fi/laatu/Harjoittelun_BM_raportti.pdf) Hämtad: 17.2.2010

Jokinen, Jyrki; Lähteenmäki, Lauri & Nokelainen, Petri. 2009, *Työssäoppimisen lumo, Ammatillisen sekä ammatillisen korkea-asteen koulutuksen ja työelämän yhteistyön hyvät käytänteet*. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy, 319s. ISBN: 978-951-784-481-9

Mykrä, Tarja. 2007, *Arbetsplatshandledaren som främjare av inläring –handledning och bedömning av den studerande på arbetsplatsen*. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy, 62s. ISBN: 978-952-5047-54-7

Praktikutvecklingsprojektet. 2006, *Rekommendation om praktik, arrangemang och terminologi*, Mellersta österbottens yrkeshögskola [www]. Tillgänglig: <http://www.cop.fi/harke/tietopankki/harke-tietopankki/tuotokset/Rekommendation%20om%20praktik,%20arrangemeng%20och%20terminologi%2010.5.2006.pdf> Hämtad 5.3.2010

Ranta, Hannu. 2001, *Opetustoimen lainsäädäntö*. Kauppakaari: Talentum media Oy, 320s. ISBN: 952-14-0448-5

Statsrådets förordning om yrkeshögskolor. 2003, Finlex [www]. Paragraf 353/§7. Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=amk#highlight38> Hämtad 25.2.2010

Taskinen, Topi. 2011, *intervju om praktiken på idrott och hälsopromotion i Arcada* [muntl.] Intervjun gjordes den 15.2.2011 i Arcada.

Utbildningsprogrammet för turism. 2010, Arcada [www]. Tillgänglig: [http://www.arcada.fi/sv/webfm\\_send/34](http://www.arcada.fi/sv/webfm_send/34). Hämtad 8.2.2010

Utbildningsprogrammet i Företagsekonomi. 2010, Arcada [www]. Tillgänglig: [http://www.arcada.fi/sv/webfm\\_send/100](http://www.arcada.fi/sv/webfm_send/100). Hämtad 8.2.2010

Utbildningsprogrammet inom Det sociala området. 2010, Arcada [www]. Tillgänglig: [http://www.arcada.fi/sv/webfm\\_send/101](http://www.arcada.fi/sv/webfm_send/101). Hämtad 9.2.2010

## BILAGOR

I bilaga 1 presenteras enkätens uppbyggnad.

### Bilaga 1

#### *Praktikens längd*

Vilket av följande påståenden passar bäst in på Dig?

- Jag tycker att det är viktigt att man får praktisera på ett flertal olika ställen
- Jag tycker att det är viktigt att man får praktisera en längre tid på samma ställe

Vilket av följande alternativ anser Du att är den optimala längden praktik per praktiktillfälle?

- 1-5 veckor
- 5-10 veckor
- 10 veckor eller mer

#### *Sätt att skaffa praktikplats*

Nedanför listas olika sätt att skaffa sig en praktikplats. Vilket av följande anser Du att är det bästa sättet?

- Via läraren
- Genom att välja från en lista på olika arbetsplatser som har bundit sig att ta emot praktikanter, t.ex. Jobstep
- Att själv söka praktikplats
- Via karriärservicen på Arcada
- Internet
- Via alumnverksamheten på Arcada
- Annat, vad

### *Faktorer som främjar inläringen på praktiken*

På en skala mellan 1-100, hur mycket främjar följande faktorer inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar handledaren på praktikplatsen inläringen enligt Dig?

I vilken omfattning främjar skriftliga uppgifter inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar praktikdagboken inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar muntlig feedback inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar skriftlig feedback inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar självständigt arbetande inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar det att arbeta i par/grupp inläringen på praktiken enligt Dig?

I vilken omfattning främjar teoretiska förhandskunskaper inläringen på praktiken enligt Dig?

Före praktiken är det meningen att Du skall göra upp dina målsättningar för praktiken (=personlig läroplan, praktikplan). Målsättningarna ska godkännas av läraren och visas upp för handledaren på praktikplatsen. Vilken nytta har Detta haft för Dig?

### *Verksamheten på praktikplatsen*

Har Du varit nöjd med hur introduktionen ordnats på de praktikplatser Du praktiserat på?

- Ja, varför?
- Nej, varför?

### *Information och önskemål*

På basis av de erfarenheter Du har av praktik skulle Du önska mer:

- Flexibilitet gällande när praktiken utförs
- Stöd från praktikhandledaren på skolan, t.ex. genom besök på praktikplatsen
- Stöd från handledaren på praktikplatsen
- Introduktion till arbetet på praktikplatsen
- Information om företaget eller avdelningen Du praktiserar på
- Samarbete mellan yrkeshögskolan och praktikplatsen
- Variation i arbetsuppgifterna på praktikplatsen
- Ansvar på praktikplatsen
- Annat, vad?

Tycker Du att Du har fått tillräkligt information om möjligheten att praktisera utomlands?

- Ja
- Nej, vänligen berätta hurudan sorts information Du har saknat

#### *Att avsluta praktiken*

Efter praktiken är det tid för reflektion och feedback. Vilka av följande alternativ anser Du att är bra sätt att avsluta praktiken på?

- Att få muntlig feedback från praktikplatsen
- Att få skriftlig feedback från praktikplatsen, t.ex. genom utvärderingsblankett
- Att få ge muntlig feedback till praktikplatsen
- Att få ge skriftlig feedback till praktikplatsen
- Diskussion i klassen
- Praktikrapport
- Självbedömning
- Feedback från praktikhandledaren på yrkeshögskolan

#### *Åsikter och förslag*

Berätta kort om Dina åsikter om hur väl praktiken fungerar på Ditt utbildningsprogram

Vilka förbättringsförslag har Du gällande praktiken på Ditt utbildningsprogram?

#### *Deltagande i lotteri*

Om Du önskar att delta i lotteriet av 3st minnesstickor, vänligen fyll i Dina kontaktuppgifter här